

*DIENST VAN DE ADJUNCT
VAN DE GOUVERNEUR*

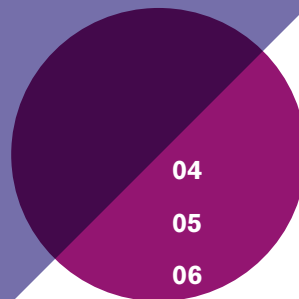
**ACTIVITEITENVERSLAG
VAN DE DIENST
VAN DE ADJUNCT VAN
DE GOUVERNEUR
VAN DE PROVINCIE
VLAAMS-BRABANT
2012 – 2013**

*DIENST VAN DE ADJUNCT
VAN DE GOUVERNEUR*

INHOUD

01	Voorwoord	04
02	Opdracht	05
03	Taalwetgeving en de sociale huisvesting	06
04	Taalwetgeving en de participatie van de burger	12
	Interpellatierecht van de burger	12
	Adviesraden en overlegstructuren	13
05	Berichten en mededelingen	16
	'Rechtstreekse' berichten	16
	Berichten via bemiddeling van de plaatselijke diensten	19
06	Taalwetgeving en het bedrijfsleven	21
	Vzw's	21
	(Taal)gebiedsoverschrijdende contacten	22
07	Taalkennisvereisten	28
08	Twee omzendbrieven	31
09	Statistieken	34
	Specifiek administratief toezicht	34
	Klachten en overige dossiers	35
10	Veelgebruikte afkortingen en verwijzingen	45

01. VOORWOORD

Dit activiteitenverslag behandelt de jaren 2012 en 2013. Net zoals bij de vorige verslagen, hebben we er ook nu voor gekozen om wat dieper in te gaan op enkele specifieke thema's en niet gewoon een opsomming te geven van alle vragen die de dienst tijdens deze periode behandelde.

Centraal staan deze keer, rekening houdend met de dossiers die ons werden voorgelegd, de sociale woningen, het interpellatierecht van de burger, de lokale overlegstructuren, en het bedrijfsleven (waarbinnen onder andere talrijke regio-overschrijdende contacten plaatsvinden). Dit wil echter niet zeggen dat er geen aandacht gaat naar onderwerpen die bij elke uitgave aan bod komen, zoals de taalkennisvereisten van het personeel of de statistieken.

Zonder voor elk hoofdstuk of elk dossier in details te willen treden, kunnen we voor de periode die dit verslag bestrijkt twee blikvangers onderscheiden: enerzijds is er het grote aantal dossiers dat ingediend werd door Nederlandstaligen (dat waren er namelijk veel meer dan tijdens de voorbije periodes) en anderzijds is er de toenemende complexiteit van de behandelde dossiers.

Steeds meer vragen de behandelde dossiers meer onderzoek en speelt meer dan één wetgeving een rol. Steeds meer neemt de interactie tussen de bestaande normen toe en steeds meer lijken de burgers en de instellingen (overheids- of privé-instellingen) het moeilijker te hebben om er hun weg in te vinden en erachter te komen wat er van hen verlangd wordt. Door nader in te gaan op enkele specifieke thema's, wil dit activiteitenverslag dan ook proberen de meanders van de taalwetgeving toe te lichten.

In naam van de gehele dienst wens ik u dus veel leesgenot.

Valérie Flohimont

02. OPDRACHT

Artikel 65bis van het koninklijk besluit van 18 juli 1966¹ dat de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken coördineert, bepaalt de bevoegdheden van de adjunct van de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant. Dit artikel werd door de bijzondere wet van 16 juli 1993 ingevoegd. Het onderhavige hoofdstuk is bestemd voor de lezer die hierover meer informatie zoekt. Aangezien er ter zake geen enkele wijziging werd doorgevoerd tijdens de periode 2012-2013 wordt in dit deel de tekst uit het vorige activiteitenverslag (2010-2011) hernomen.

De adjunct van de gouverneur waakt over de naleving van de taalwetgeving in bestuurszaken en in het onderwijs in de randgemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem. Een eerste aspect van het takenpakket is dus een controleopdracht: de adjunct van de gouverneur oefent immers het specifiek administratief toezicht uit ten aanzien van de gemeentelijke overheden in die gemeenten. Daartoe legt de taalwet bestuurszaken aan de burgemeesters van deze gemeenten op om binnen acht dagen afschriften te sturen van de besluiten der gemeenteoverheden die rechtstreeks of onrechtstreeks de toepassing van de taalwetgeving betreffen. De adjunct van de gouverneur kan beslissingen die niet in overeenstemming zijn met de taalwet bestuurszaken schorsen. Hierdoor kan de beslissing in kwestie gedurende 40 dagen geen uitvoering krijgen.

Ditzelfde wetsartikel biedt verder ook de wettelijke basis voor het tweede luik van de opdracht. De wet belast de adjunct van de gouverneur met het onderzoek van klachten tegen de niet-naleving van de taalwetgeving in bestuurszaken die door een natuurlijke of rechtspersoon worden ingediend en die lokaliseerbaar zijn in een der randgemeenten. Hierbij kan, indien nodig, een

bemiddelingsopdracht worden opgestart om de standpunten van klager en betrokken overheid met elkaar te verzoenen.

Een laatste aspect wordt niet expliciet door de wet geregeld, maar is eigenlijk inherent verbonden aan de opdracht. De dienst van de adjunct van de gouverneur wordt regelmatig gecontacteerd door allerlei instellingen en overheidsdiensten voor advies. Veelal ligt een tweevoudige bekommernis aan de basis van een dergelijke vraag: enerzijds moeten de overheidsdiensten de taalwetgeving, die van openbare orde is, eerbiedigen. Anderzijds trachten zij meer en meer tegemoet te komen aan de verwachtingen van de burgers zodat een grotere toegankelijkheid (transparantie) en klantvriendelijkheid belangrijke doelstellingen zijn. Deze laatste criteria worden in toenemende mate gehanteerd als maatstaf voor de efficiëntie van de diensten. De overheid evolueert aldus naar een open overheid die met de burgers communiceert of hun informatie verstrekt. Hierbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van de hedendaagse communicatietechnieken. De praktische toepassing van deze nieuwe technieken kan - geconfronteerd met de voorschriften van de taalwet bestuurszaken - leiden tot diverse vraagstellingen over de toepassing van die wetgeving.

¹. KB van 18 juli 1966 betreffende de coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, BS 2 augustus 1966, hierna taalwet bestuurszaken of SWT.

03. TAALWETGEVING EN DE SOCIALE HUISVESTING

In 1994 werden de zogenoemde sociale grondrechten in de Grondwet ingeschreven. Hierdoor wordt het recht op een menswaardig leven voor iedereen gewaarborgd. Dit omvat o.a. het recht op een behoorlijke huisvesting. Het is een belangrijk instrument ter bestrijding van de armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Niet alleen wordt het recht op een behoorlijke huisvesting gewaarborgd door artikel 23 van onze Grondwet, het is ook terug te vinden in verschillende internationale teksten zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (artikel 25) en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten (artikel 11).

Wanneer een overheid een grondrecht effectief wil garanderen, moet zij ook voorzien in de nodige werk-instrumenten die de toepassing ervan in de praktijk mogelijk maken. De verschillende overheden hebben dan ook – elk binnen de hun toegekende bevoegdheden – voorzien in hefboomen voor de gekende knelpunten.

De gewestelijke overheden zijn o.a. bevoegd voor de huisvesting. In Vlaanderen wordt dit geregeld door de Vlaamse Wooncode.² Het centrale uitgangspunt van de Vlaamse Wooncode is het recht op een behoorlijke huisvesting voor iedere burger. De Wooncode regelt o.a. de zogenoemde sociale huisvesting in Vlaanderen en de voorwaarden die van toepassing zijn bij het (ver)huren van sociale woningen. De sociale

huisvesting is vooral gericht op alleenstaanden of gezinnen met een bescheiden inkomen voor wie het huren of kopen van een kwaliteitsvolle woning meestal niet zo vanzelfsprekend is.

Kandidaat-huurders moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden o.a. wat betreft inkomen en eigendom. In Vlaanderen moet de kandidaat-huurder ook voldoen aan de vereisten inzake taal- of inburgeringsbereidheid.³ Die maatregel kadert in het algemeen belang, met name de sociale verhuuring in al haar facetten zoals de begeleiding van de verhuurder ten aanzien van de huurder, de leefbaarheid en de veiligheid binnen het sociaal wooncomplex, mogelijk maken.⁴ De doelstelling ervan is de communicatie tussen de bewoners en de verhuurders van sociale huurwoningen te bevorderen. De taalbereidheidsvoorwaarde creëert enkel een inspanningsverbintenis en geen resultaatverbintenis zodat de effectieve taalkennis door de verhuurder niet kan worden gecontroleerd.

Tegen deze taalvoorwaarde werd een beroep ingediend bij het Grondwettelijk Hof omdat ze afbreuk zou doen

². Decreet van 15 juli 1997, *BS* 19 augustus 1997.

³. Artikel 92, § 3, 7° van de Vlaamse Wooncode.

⁴. *VI. Parl.*, 2005-2006, stuk 824/1.

aan de faciliteitenregeling en de kandidaat-huurders en huurders onnodig de verplichting oplegt om Nederlands te leren, terwijl zij in bepaalde gemeenten het recht hebben om zich in het Frans tot de sociale huisvestingsmaatschappijen te richten. De sociale huisvestingsmaatschappijen moeten immers als gewestelijke diensten voldoen aan de voorschriften van artikel 34, § 1 van de taalwet bestuurszaken. Die bepaling verwijst voor de betrekkingen met particulieren naar het taalgebruik dat opgelegd is aan de plaatselijke diensten. Dit betekent dat aan een particulier uit een randgemeente op basis van artikel 25 SWT⁵ geantwoord moet worden in het Nederlands of het Frans, al naargelang de keuze van betrokkene.

Hoewel het Hof de bepaling inzake de taalbereidheidsvoorwaarde niet vernietigde, gaf het er wel een dwingende interpretatie aan die men niet naast zich neer kan leggen.⁶ Volgens het Hof wordt de waarborg die voortvloeit uit de taalwet bestuurszaken uitdrukkelijk bevestigd door de bepalingen die preciseren dat de voorwaarde met betrekking tot de bereidheid om Nederlands te leren wordt opgelegd "zonder afbreuk te doen aan de taalfaciliteiten". Bijgevolg zijn kandidaat-huurders en huurders die deze faciliteiten genieten, niet verplicht het Nederlands te gebruiken, noch in hun betrekkingen met de verhuurder van de sociale woning, noch in hun betrekkingen met andere particulieren. Het Hof stelt dat de bepalingen die de taalbereidheid regelen dan

ook niet van toepassing zijn op huurders of kandidaat-huurders van sociale woningen in de randgemeenten die deze taalfaciliteiten wensen te genieten.

Ook de Raad van State (afdeling Wetgeving) meent dat "het opleggen van de vereiste de bereidheid te tonen Nederlands aan te leren ten aanzien van personen die zich wensen te beroepen op de bij de taalwet bestuurszaken toegekende faciliteiten [...] niet pertinent [is] in de mate dat de beoogde doelstelling om een behoorlijke communicatie te waarborgen tussen de huurder en de verhuurder van de sociale huurwoning, ook is bereikt wanneer contacten tussen die partijen effectief in het Frans verlopen".⁷

Het standpunt van deze twee instanties liet veronderstellen dat de toekenning van sociale huurwoningen in de randgemeenten geen problemen stelt wat het taalaspect betreft. Nochtans werd er de voorbije jaren al eens informeel gewag gemaakt van mogelijke problemen.

Begin februari 2012 contacteerde het OCMW van een randgemeente de adjunct van de gouverneur omdat een (Franstalige) huurder van een sociale woning door zijn sociale huisvestingsmaatschappij aangemaand werd om zich in regel te stellen overeenkomstig de wetgeving over de voorwaarde 'taalbereidheid'. De maatschappij dreigde met opzegging van de huurovereenkomst en strafrechtelijke vervolging indien

5. SWT verwijst naar de *Samengeordende Wetten op het gebruik van de Talen in bestuurszaken*. Deze wetten zijn terug te vinden in het KB van 18 juli 1966 betreffende de coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, BS 2 augustus 1966.

6. GWH, 10 juli 2008, arrest 2008/101.

7. RvS, advies 39.356, VI. Parl., 2005-2006, doc. 824/1.

de huurder de cursussen NT2 bij het Huis van het Nederlands niet zou hervatten.

Het OCMW in kwestie had de betrokken huisvestingsmaatschappij al verschillende keren gecontacteerd en herinnerd aan de bovenvermelde uitspraak waarin het Grondwettelijk Hof had benadrukt dat een kandidaat-huurder of huurder van sociale woningen in de rand- of taalgrensgemeenten niet hoeft te voldoen aan de taalbereidheidsvoorwaarde.

Omdat deze tussenkomsten niet het gewenste resultaat opleverden, contacteerde het OCMW uiteindelijk de adjunct van de gouverneur. Voor het OCMW was het immers belangrijk dat de sociale huisvesting van de huurder in kwestie niet in het gedrang kwam en dat zijn rechten werden gevrijwaard. Uit de brief van de huisvestingsmaatschappij bleek duidelijk dat de beschuldiging van domiciliefraude en de vooropgestelde sancties ingetrokken zouden worden indien betrokkene de cursussen Nederlands hervatte.

Wat betreft het toezicht op de toekenningsvoorwaarden en eventuele sancties, is het Agentschap Inspectie RWO bevoegd, en niet de adjunct van de gouverneur. Maar aangezien deze huurder de faciliteitenregeling geniet en de kern van

het dispuut bovendien de wijze betrof waarop een inwoner van een randgemeente hierop aanspraak kan maken, leek het de adjunct van de gouverneur aangewezen om op haar beurt de betrokken huisvestingsmaatschappij te contacteren. Artikel 25 van de taalwet bestuurszaken geeft aan de inwoners van de randgemeenten immers de mogelijkheid om hun contacten met de overheid in het Frans te onderhouden. Volgens de omzendbrief Keulen⁸ van de Vlaamse Regering moet de inwoner dit wel telkens uitdrukkelijk aanvragen. Het feit dat een burger zich eenvoudigweg in het Frans tot een bestuur wendt, wordt al beschouwd als een dergelijk verzoek. Zo volstaat het dat een inwoner zich in het Frans uitdrukt tijdens een telefonisch onderhoud of aan het gemeenteloket om dit verzoek te concretiseren.

De adjunct van de gouverneur had de indruk dat de maatschappij in kwestie op taalvlak een vrij rigide werkwijze volgde. Het lijdt immers geen twijfel dat de huurder de cursussen Nederlands bij het Huis van het Nederlands niet hoefde te volgen indien hij een beroep deed op de faciliteitenregeling. De adjunct van de gouverneur vreesde evenwel dat voor de betrokken huisvestingsmaatschappij het vroegtijdig beëindigen van de cursus NT2 er niet op duidde dat betrokkene effectief een beroep wou doen op de taalrechten die de taalwet bestuurszaken hem toekent. Men kan inderdaad stellen dat de

⁸ Vlaamse Regering, omzendbrief BA-2005/03 van 8 juli 2005 betreffende het taalgebruik in de gemeente- en OCMW-besturen en in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden – Interpretatie en gevolgen van de arresten van de Raad van State van 23 december 2004, BS 8 augustus 2005. Naar deze omzendbrief wordt ook verwezen met 'omzendbrief Keulen'.

taalbereidheidsvoorwaarde van toepassing blijft zolang de betrokken huurder niet duidelijk opteert voor de uitoefening van de taalfaciliteiten.

Maar moet men hier ook geen oog hebben voor de kwetsbare situatie van het cliënteel van het OCMW en de sociale woninghuur? Het is immers niet denkbeeldig dat huurders zich onvoldoende bewust zijn van de draagwijdte en/of uitoefeningsmodaliteiten van hun rechten zodat zij niet stilstaan bij de noodzaak om hun taalvoorkeur uitdrukkelijk aan te geven.

Door het verwerven van taalkennis nogal eenzijdig te benadrukken, lijkt de hoofddoelstelling van de sociale huisvesting in het gedrang te komen. Het Grondwettelijk Hof zelf heeft er in het aangehaalde arrest op gewezen dat de taalbereidheidsverplichting voor geen enkele categorie van personen de essentie van het recht op een behoorlijke huisvesting of van andere grondrechten mag aantasten dan noodzakelijk om de beoogde doelstellingen – nl. het verzekeren van een duidelijke communicatie tussen de huurder en de huisvestingsmaatschappij – te bereiken, en geen onevenredige gevolgen mag hebben.

Rekening houdend met die context vond de adjunct van de gouverneur dat men er in alle redelijkheid vanuit kon gaan dat betrokkene wel degelijk een beroep deed op de faciliteitenregeling door de – voor deze huurder overigens niet verplichte – taal cursus NT2 bij het Huis van het Nederlands niet langer bij te wonen.

Uit het antwoord van de huisvestingsmaatschappij bleek dat zij die zienswijze niet kon volgen. Volgens de betrokken instelling moet de huurder een ‘actieve daad’ stellen om alsnog taalfaciliteiten te genieten. Bijgevolg impliceert het vroegtijdig beëindigen van de cursus NT2 volgens haar niet noodzakelijk dat de huurder zijn recht op faciliteiten wenst uit te oefenen. Aangezien faciliteiten beperkend geïnterpreteerd moeten worden, kan men volgens de huisvestingsmaatschappij niet veronderstellen dat ze moeten worden toegekend zonder een duidelijke vraag of indicaties dat de huurder het Frans wenst te gebruiken. De adjunct van de gouverneur oordeelde nochtans dat het stopzetten van de taal cursus Nederlands in alle redelijkheid een voldoende indicatie zou moeten zijn.

Hierbij dient worden opgemerkt dat de maatschappij er in haar antwoord op wees dat alle schriftelijke communicatie in het Nederlands gebeurde, zodat ze ook daaruit niet kon afleiden dat betrokkene een beroep wou doen op de faciliteitenregeling.

Omdat enige reactie vanwege de sociale huisvestingsmaatschappij uitbleef, had de adjunct van de gouverneur ondertussen ook de toezichthoudende instantie gecontacteerd. Volgens het Agentschap Inspectie RWO kan de kandidaat-huurder ook op impliciete wijze aangeven dat hij taalfaciliteiten wenst te genieten door bijvoorbeeld de communicatie met de sociale huisvestingsmaatschappij in het Frans te voeren. Maar het eenvoudigweg stopzetten van een cursus Nederlands wordt ook door hen niet

geïnterpreteerd als een afdoende impliciete vraag tot gebruikmaking van de faciliteiten.

Ter vrijwaring van de rechten inzake huisvesting drukken de OCMW-diensten van de zes randgemeenten hun cliënten dan ook best op het hart dat zij niet zomaar de cursussen Nederlands bij het Huis van het Nederlands mogen stopzetten zonder een uitdrukkelijk verzoek daartoe. Dit wil niet zeggen dat zij deze aanvraag enkel schriftelijk mogen stellen. Ook een eenvoudige telefonische melding (in het Frans) kan volstaan.

In april 2013 vroeg een Vlaamse overheidsdienst die actief is op het vlak van sociale woonorganisatie of hij folders over de werking van de sociale verhuurkantoren in de randgemeenten ook in het Frans moest verspreiden. De folders in kwestie promootten de werking van de sociale verhuurkantoren (SVK) en werden via deze SVK's verdeeld aan het doelpubliek. Concreet kregen geïnteresseerde inwoners de brochure bij een bezoek aan of via het sociaal verhuurkantoor dat gevestigd was in het plaatselijke OCMW.

De diensten van de Vlaamse Regering moeten volgens artikel 36 § 2 GWHI⁹ de berichten en mededelingen aan het publiek in de randgemeenten in het Nederlands en het Frans verspreiden, uiteraard met voorrang voor het Nederlands.

Dit antwoord veroorzaakte enige ongerustheid bij de betrokken maatschappij omdat de folders deel uitmaakten van een uitgebreide promotiecampagne - inclusief reclameboodschappen op radio en televisie - die al in uitvoering was.

Aangezien het drukwerk al gerealiseerd was, leek het de adjunct van de gouverneur aangewezen om een aparte Franse vertaling te laten maken voor de geïnteresseerde inwoners uit de randgemeenten waarop de vermelding 'vertaling van de oorspronkelijke Nederlandse tekst' kon worden toegevoegd ter verduidelijking van de vereiste voorrang voor de streektaal.

Maar hun grootste bekommernis betrof de radio- en televisiecampagne. De adjunct van de gouverneur kon hun verzekeren dat niets belet dat louter Nederlandstalige boodschappen worden uitgezonden op Vlaamse televisiezenders ook al worden zij gekwalificeerd als berichten en mededelingen.

9. Gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, BS 15 augustus 1980.

Een keuze voor tweetalige tv-spotjes zou trouwens moeilijk in overeenstemming kunnen worden gebracht met de taalwet bestuurszaken omdat op die wijze de faciliteiten *de facto* 'uitwerpen' naar de taalhomogene gemeenten. De taalfaciliteitenregeling moet als uitzondering op de eentaligheid van het Nederlandse taalgebied inderdaad restrictief worden geïnterpreteerd. Zij mag dan ook niet zo worden geïnterpreteerd dat ze tot een veralgemeende tweetaligheid zou leiden.

De Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) oordeelt trouwens dat berichten en mededelingen die verspreid worden via een medium dat zich slechts tot één taalgroep richt, zoals een krant, in één taal gesteld mag worden. Het leek de adjunct van de gouverneur bovendien logisch dat iemand die naar een Vlaamse zender luistert of kijkt, het Nederlands begrijpt en geen anderstalige mededelingen verwacht.

04. TAALWETGEVING EN DE PARTICIPATIE VAN DE BURGER

Verkiezingen zijn het uitgelezen moment waarop de burgers zich kunnen uitspreken over het gevoerde beleid en richting kunnen geven aan het toekomstige bestuur. Verder voorziet de Vlaamse overheid op lokaal niveau een aantal instrumenten waarbij expliciet een beroep wordt gedaan op hun medewerking, zoals de organisatie van een vragenuurtje of adviesraden.

Deze maatregelen werden genomen in Titel VI - Participatie van de burger, Hfst II*bis* van het Gemeentedecreet en beogen een verbetering van de kwaliteit van het beleid en een hogere acceptatiegraad van het optreden van het gemeentebestuur.

Interpellatierecht van de burger

Om rechtstreeks informatie of uitleg te verkrijgen over zaken van gemeentelijk belang, krijgt elke burger tijdens een openbare zitting van de gemeenteraad de mogelijkheid om mondeling vragen te stellen aan het college van burgemeester en schepenen. Op die manier kan hij de aandacht van de verantwoordelijke politici vestigen op onderwerpen die hem nauw aan het hart liggen. Dit recht wordt geregeld door artikel 200*bis* van het Gemeentedecreet.

In maart 2013 werd vanuit een randgemeente de vraag gesteld of gemeenteraadsleden in het Frans mogen antwoorden wanneer zij door een burger in het Frans geïnterpelleerd worden.

Aangezien de gemeenteraad beschouwd wordt als een binnendienst, valt hij onder artikel 23 van de taalwet bestuurszaken. Dergelijke diensten gebruiken uitsluitend de Nederlandse taal in hun binnendiensten, in hun

betrekkingen met de diensten waaronder zij ressorteren en in hun betrekkingen met de diensten uit het Nederlands taalgebied en die uit Brussel-Hoofdstad. Wat het taalgebruik van de openbare mandatarissen betreft, zijn de meningen verdeeld.

Zo stelt de Raad van State in zijn rechtspraak dat niet alleen de burgemeester en schepenen, maar ook de raadsleden alleen het Nederlands mogen gebruiken tijdens de vergaderingen van de gemeenteraad. Het Grondwettelijk Hof spreekt zich daarentegen enkel uit over het taalgebruik van burgemeester en schepenen.

De omzendbrief Keulen stelt net zoals de Raad van State dat de mandatarissen, d.w.z. zowel de burgemeester en schepenen als de raadsleden, alleen het Nederlands mogen gebruiken bij de uitoefening van het bestuur.

De alinea in de omzendbrief die handelt over het taalgebruik in eventuele vergaderingen *sui generis* herhaalt dat dezelfde regel ook dan van toepassing is, omdat van bestuurders verwacht mag worden dat zij hun taak kunnen uitvoeren in het Nederlands. In het voorbeeld wordt echter ook verwezen naar “derden” en “toehoorders”.

Dit kan verwonderen omdat artikel 25 van de taalwet bestuurszaken voorschrijft dat de diensten in hun betrekkingen met een particulier de door betrokkene gebruikte taal gebruiken voor zover die het Nederlands of het Frans is. De omzendbrief laat het recht op faciliteiten van de inwoners in ieder geval onverkort wanneer hij stelt dat de mogelijkheid om het Frans te gebruiken een faciliteit is die alleen aan de inwoners van de gemeente is toegekend en niet aan de bestuurders. De adjunct van de gouverneur trok een parallel tussen onderhavig advies en een advies dat ze in 2010 uitbracht in verband met de taal die de gemeenteraad moet gebruiken wanneer indieners van een verzoekschrift worden gehoord, een analoge inspraakmogelijkheid, die eveneens voorzien wordt in het Gemeentedecreet.¹⁰

Rekening houdend met het standpunt van de Vlaamse Regering, het belang van de rechtszekerheid en met het oog op de onbetwiste geldigheid van de besluitvorming en het goed bestuur van de gemeente, kwam zij in dat advies tot het besluit dat wanneer het petitierecht wordt uitgeoefend, dit gepaard kan gaan met het horen, in het Frans, van de indiener van het verzoekschrift. De verdere bespreking en behandeling van het verzoekschrift door de gemeenteraad moet evenwel in het Nederlands gebeuren. Men moet in die context immers een onderscheid maken tussen het horen van de burger door de gemeenteraadsleden en de bespreking in de gemeenteraad.

De adjunct van de gouverneur baseerde zich hiervoor op het standpunt van de Vlaamse minister van

Binnenlands Bestuur die hierover schriftelijk werd ondervraagd.¹¹ Ze verduidelijkte dat letterlijke tussenkomsten van de indiener van het verzoekschrift en de vraagstelling in het Frans mogen worden opgenomen, op voorwaarde dat duidelijk wordt aangegeven dat deze Franse tekst een letterlijk 'citaat' is en dat deze Franse citaten volledig vertaald worden in het Nederlands.

Adviesraden en overlegstructuren

In februari 2013 ontving de dienst een vraag in verband met het taalgebruik tijdens de zittingen van de gemeentelijke adviesraden in de randgemeenten. De indiener van de vraag wilde met name weten of dit exclusief het Nederlands moet zijn, zoals dit het geval is voor de gemeenteraden en de vergaderingen van het schepencollege.

Gemeentelijke adviesraden, die de meest gangbare vorm van participatie zijn, brengen niet-bindend advies uit voor de gemeenteraad, het schepencollege of de OCMW-raad; men denke aan de cultuurraden, de jeugdraden, etc. In sommige gevallen is de samenstelling en het bestaan van deze raden verplicht opdat de gemeente subsidies kan krijgen.

Voor een bespreking van het taalgebruik in deze adviesraden, moet men vertrekken bij het taalgebruik in de gemeenteraden, dat hierboven al kort werd aangekaart.

10. Zie *Activiteitenverslag van de dienst van de adjunct van de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant, 2010-2011*, p 49.

11. Vr. en Antw., VI. Parl. 2008-2009, 22 januari 2009, vraag nr. 80 (C. VAN EYKEN).

Basisprincipe – taalgebruik in de gemeenteraad

De Vaste Commissie voor Taaltoezicht en de Raad van State stellen dat voor de vergaderingen van de gemeenteraden dezelfde regels voor het taalgebruik gelden als voor de binnendiensten, aangezien die vergaderingen de werking van het bestuur als zodanig betreffen.¹²

Aangezien het taalgebruik van de binnendiensten van de plaatselijke diensten van de randgemeenten geregeld wordt door artikel 23 SWT, wordt het uitsluitend gebruik van het Nederlands opgelegd.

Al vroeg stelde de VCT dat de schriftelijke stukken – de agenda's, verklarende nota's en notulen – die bestemd zijn voor de gemeenteraad enkel in het Nederlands mogen worden opgesteld, omdat ze de gemeenteraad beschouwde als een administratief corps.¹³

Wat het mondelinge taalgebruik betreft, ging men er aanvankelijk van uit dat het niet onder de voorschriften van de taalwet bestuurszaken viel, omdat de gemeenteraadsleden openbare mandatarissen zijn die tot een wettelijk erkende minderheid kunnen behoren.

De Raad van State daarentegen, oordeelde dat er enkel rechtsgevolgen kunnen worden gegeven aan mondelinge tussenkomsten en stemmen van burgemeester en schepenen, evenals van de

gemeenteraadsleden, indien die in het Nederlands gebeuren.¹⁴ Hetzelfde standpunt vinden we terug in de omzendbrief Keulen.

Het Grondwettelijk Hof is dan weer de mening toegedaan dat de taalvoorschriften niet van toepassing zijn op individuele raadsleden, maar alleen op de burgemeester en de andere leden van het college van burgemeester en schepenen.¹⁵

Rekening houdend met het standpunt van de Vlaamse Regering, heeft de adjunct van de gouverneur de voorzitters van de gemeenteraden steeds aangespoord om, met het oog op de onbetwiste geldigheid van de besluitvorming en het goede bestuur van de gemeente, systematisch op te roepen tot het uitsluitend gebruik van het Nederlands door de gemeenteraadsleden.

Commissies samengesteld uit gemeenteraadsleden

Verder kan de gemeenteraad op basis van artikel 39 van het Gemeentedecreet commissies inrichten die zijn samengesteld uit gemeenteraadsleden. Zij bereiden de besprekingen in de gemeenteraad voor of verlenen advies. Voor het taalgebruik binnen deze commissies, die dus bestaan uit openbare mandatarissen, verwijzen wij naar de analyse hierboven en de geldende richtlijnen van de omzendbrief van de Vlaamse Regering.¹⁶

12. R. RENARD, *Talen en bestuurszaken, in de bedrijven en de sociale betrekkingen*, Story-Scientia, 1983, p. 100.

13. VCT 3 maart 1966, advies 1.067; R. RENARD, *Talen en bestuurszaken, in de bedrijven en de sociale betrekkingen*, Story-Scientia, 1983, p. 100.

14. Zie o.a. RvS 6 april 1982, arrest nr. 22.186; 29 juni 2001, nr. 97.257.

15. Arbitragehof 10 maart 1998, nr. 26/98.

Adviesraden en overlegstructuren

In het kader van een grotere participatie van de burgers bij het gevoerde beleid kan de gemeenteraad of het college van burgemeester en schepenen ook adviesraden of overlegstructuren oprichten. Hierbij wordt beroep gedaan op de medewerking van geïnteresseerde burgers, het middenveld... Belangrijk hierbij is dat gemeenteraadsleden noch leden van het schepencollege stemgerechtigd lid kunnen zijn.

Deze raden worden door de omzendbrief Keulen gelijkgesteld met gemeentelijke organen in strikte zin. Zij worden dus beschouwd als binnendienst van de gemeente en kunnen bijgevolg in hun vergaderingen alleen het Nederlands gebruiken. De omzendbrief preciseert verder nog dat als een beslissing van de gemeenteraad of het college van burgemeester en schepenen gebaseerd zou zijn op een advies van een adviesraad dat een vormgebruik zou vertonen (bijvoorbeeld door schending van de taalwetten), de minister zal optreden in het kader van het administratief toezicht.

Rekening houdend met het algemene karakter van het verbod op het gebruik van het Frans in de adviesraden blijktens de omzendbrief Keulen, is het noodzakelijk dat het advies van deze raden wel degelijk stoelt op een Nederlandstalige beraadslaging en verslaggeving.

Indien men de regels inzake het taalgebruik van de openbare mandatarissen oplegt aan de particuliere deelnemers, kan men zich echter de vraag stellen in hoeverre niet alleen deskundige, maar ook belangrijke doelgroepen afhaken omdat zij (menen dat zij) het Nederlands onvoldoende beheersen om deel te nemen aan het overleg. Het is nochtans cruciaal voor dergelijke adviesraden dat het maatschappelijk middenveld en andere geëngageerde groeperingen hieraan deelnemen.

De adjunct van de gouverneur verwees in dit verband naar het hierboven al aangehaalde standpunt van de minister over het taalgebruik bij de behandeling van verzoekschriften door de gemeenteraad, waarbij er een onderscheid gemaakt wordt tussen het horen van de burger en de beraadslaging van de gemeenteraadsleden.

Het hoeft echter gezegd dat de hoedanigheid van een inwoner die een verzoekschrift indient bij de gemeenteraad en die van een inwoner die ervoor kiest toe te treden tot een gemeentelijke adviesraad iets verschillend is. Men moet er bovendien ook rekening mee houden dat van de andere deelnemende inwoners niet zomaar verwacht kan worden dat zij op hun beurt “taalfaciliteiten” moeten kunnen verlenen en dus een bepaalde kennis van het Frans zouden moeten hebben. Mits een goede moderatie van de debatten zou dit geen onoverkomelijk probleem mogen zijn.

16. Volledigheidshalve kunnen we vermelden dat in verband met een klacht uit 2008 dienaangaande, afkomstig van ambtenaren van een randgemeente, de VCT niet tot een gemeenschappelijk standpunt kon komen. De Nederlandse afdeling volgde het hogergenoemde standpunt van de Raad van State en achtte de klacht gegrond, terwijl de Franse afdeling de klacht ongegrond achtte, omdat men er niet zomaar van uit kon gaan dat de schepenen het woord namen in het Frans en dat het occasioneel gebruik van het Frans verantwoord kon worden doordat in sommige dossiers technische termen werden gebruikt.

05. BERICHTEN EN MEDEDELINGEN

In onze moderne westerse maatschappijen hoeven we de kraan maar open te draaien om stromend water te krijgen. We staan daar nauwelijks bij stil. Tot op de dag dat er een kaart in de bus valt met de melding dat de distributie onderbroken wordt. Of het nu om water, gas of elektriciteit gaat, dergelijke berichten vinden we doorgaans vrij hinderlijk. In de Rand gebeurt het wel eens dat dit misnoegen versterkt wordt door wrevel op taalvlak.

De distributiebedrijven zijn vaak actief in verscheidene gemeenten die niet altijd hetzelfde taalstatuut hebben en ook niet altijd tot eenzelfde gewest behoren. Op taalvlak moeten deze bedrijven doorgaans de voorschriften van de gewestelijke diensten toepassen.

Afhankelijk van hun ambtsgebied en de lokalisatie van hun zetel vallen dergelijke diensten onder een ander artikel van de taalwet bestuurszaken;¹⁷ de strekking van die artikelen blijft echter grotendeels dezelfde.

‘Rechtstreekse’ berichten

Voor zover de gewestelijke diensten berichten aan het publiek bekendmaken door bemiddeling van de plaatselijke diensten, stellen er zich weinig problemen. De berichten die zij rechtstreeks richten aan het publiek moeten doorgaans echter het taalgebruik volgen van de gemeente waar hun zetel gevestigd is, een regeling die al eens tot onverwachte resultaten kan leiden.

Daarom verduidelijkte de Vaste Commissie voor Taaltoezicht al snel¹⁸ dat een letterlijke toepassing van de wet waardoor de tweetaligheid van berichten en mededelingen voor het publiek van de randgemeenten onmogelijk wordt, indruist tegen de algemene inrichting van de taalwet bestuurszaken die, enerzijds, de homogeniteit van de eentalige gebieden vooropstelt, maar, anderzijds, faciliteiten toekent aan de anderstalige inwoners van de gemeenten met een speciaal taalstatuut. Uit die doelstellingen leidt de Commissie af dat de wetgever slechts die berichten en mededelingen beoogde die in of op de gebouwen van deze diensten rechtstreeks aan het publiek worden gericht. Bijgevolg, zo stelt de Commissie, moeten de berichten die in de andere gemeenten van het ambtsgebied onder het publiek worden verspreid de taalregeling volgen van de plaatselijke diensten aldaar.

¹⁷. Zie artikelen 32 t/m 38 van de taalwet bestuurszaken.

¹⁸. Zie o.a. het principeadvies nr. 1.868 van 5 oktober 1967. Dezelfde problematiek stelde zich ook voor de centrale diensten.

Volgens die interpretatie kan vermeden worden dat bijvoorbeeld berichten in het Frans verspreid worden in een taalhomogene gemeente uit het Vlaams Gewest, terwijl het publiek van de randgemeenten ze toch nog in beide talen ontvangt.

Dit standpunt wordt sinds de jaren 1990 echter in vraag gesteld door Vlaamse instanties zoals de provincie Vlaams-Brabant. Zij steunen daarvoor op het advies van drie professoren¹⁹ over artikel 34, §1a van de taalwet bestuurszaken, waarin gewezen wordt op de duidelijke bewoordingen van het wetsartikel in kwestie. Hierdoor geven zij de voorkeur aan een letterlijke interpretatie van de tekst. Deze visie kadert in het beleid van het provinciebestuur dat van het vrijwaren en bevorderen van het Vlaamse karakter van de Rand een prioritaire beleidsoptie heeft gemaakt. Bijgevolg wordt de brochure 'De Vlaamse Brabander' in de randgemeenten louter in het Nederlands verspreid, een beslissing die (zeker in de beginfase) de nodige commotie teweegbracht.

Deze visie blijkt echter problematisch, omdat ze in bepaalde configuraties leidt tot ongewenste consequenties die indruisen tegen de algemene geest van de taalwet bestuurszaken.

Een veelzeggend voorbeeld: indien een gewestelijke dienst gevestigd zou zijn in bijvoorbeeld Sint-Genesius-Rode en de gemeente Tervuren tot het

ambtsgebied zou behoren, dan zouden de berichten in het Nederlands en het Frans moeten worden verspreid onder de inwoners van de taalhomogene gemeente Tervuren. Of een gewestelijke dienst met in zijn werkkring gemeenten uit zowel het Vlaamse als het Waalse Gewest zou, indien hij gevestigd is in een Vlaamse gemeente, de rechtstreekse berichten in het Nederlands moeten stellen, ook wanneer zij gericht zijn aan de inwoners van een Waalse gemeente. In het omgekeerde geval zou een Frans bericht verspreid moeten worden in een Vlaamse gemeente. Dit lijkt haaks te staan op de doelstellingen van de wetgever van de jaren 1960.

In die context vroeg in januari 2013 het gemeentebestuur van een randgemeente advies over de tweetalige berichten die de firma Eandis op haar grondgebied verspreidde naar aanleiding van eventuele stroomonderbrekingen door werken aan de infrastructuur. Verscheidene inwoners hadden het bestuur daarover gecontacteerd.

Eandis cvba is een onafhankelijk dienstverlenend bedrijf dat exploitatietaken uitvoert voor de Vlaamse distributiebeheerders. Het bedrijf is actief in 234 gemeenten in Vlaanderen, waaronder de zes randgemeenten. Het moet dus beschouwd worden als een gewestelijke dienst die valt onder de toepassing van artikel 34, §1 a van de taalwet bestuurszaken.

19. K. RIMANQUE, P. VAN ORSHOVEN EN J. VELAERS, "Advies betreffende de toepassing door de provincie Vlaams-Brabant van artikel 34, §1, derde lid van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken", C.D.P.K., 1997, 524.

Aangezien de hoofdzetel en alle lokale antennes gevestigd zijn in taalhomogene gemeenten, zou een letterlijke interpretatie van het desbetreffende wetsartikel betekenen dat in de randgemeenten berichten over stroomonderbreking enkel in het Nederlands mogen worden verspreid.

De adjunct van de gouverneur is van mening dat dergelijke berichten in de randgemeenten beter in het Nederlands én het Frans, uiteraard met voorrang voor het Nederlands, worden verspreid en sluit zich aan bij de hierboven aangehaalde argumentatie van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Volgens de adjunct van de gouverneur zou een letterlijke interpretatie van artikel 34 §1 er eerst en vooral toe leiden dat men voorbijgaat aan het streefdoel van de wetgever om in een aantal gemeenten taalrechten toe te kennen aan anderstalige inwoners. We mogen ook niet vergeten dat berichten in verband met werken in uitvoering en stroomonderbrekingen niet alleen verstrekt worden vanuit klantvriendelijkheid, maar vooral vanuit veiligheidsoverwegingen. Het veiligheidsargument was in talrijke adviezen voor de VCT een aanvaardbare reden om toe te laten bepaalde berichten niet alleen in de taal van het gebied op te stellen. Het leek de adjunct van de gouverneur dan ook niet aangewezen om aan de inwoners van de randgemeenten informatie, die er vooral toe strekt om ongelukken te voorkomen, te onthouden.

In maart 2013 vroeg een organisatie die in de Rand actief is op het vlak van taalgebruik aan de adjunct van de gouverneur om de intergewestelijke communale Vivaqua te herinneren aan de geldende taalvoorschriften wanneer zij berichten over onderbrekingen in de watertoevoer verspreidt onder de inwoners van een randgemeente. Naar aanleiding van recente werken had deze dienst immers tweetalige berichten waarbij geen voorrang aan het Nederlands werd verleend bij de betrokken inwoners in de brievenbus gedropt.

In dit dossier kwam een analoge problematiek aan bod. Vivaqua is immers een intergewestelijke communale die werkzaam is in alle gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en verder verschillende gemeenten uit het Vlaamse en Waalse Gewest met drinkwater bevoorraadt. Zij valt bijgevolg onder de toepassing van artikel 35, §1 b van de taalwet bestuurszaken, waardoor de taalregeling van de plaatselijke diensten van Brussel-Hoofdstad moet worden gevolgd. De Brusselse diensten moeten hun berichten en mededelingen in beide talen stellen, waarbij deze op strikte voet van gelijkheid moeten staan.

De verzoekende organisatie had in eerste instantie de intercommunale zelf aangeschreven, maar uit het antwoord bleek dat de intercommunale steunde op een strikte interpretatie van het wetsartikel dat op haar van toepassing is.

De adjunct van de gouverneur was evenwel van mening dat ook in dit geval de interpretatie van de VCT²⁰ beter de voorkeur zou krijgen, waardoor het bericht in kwestie in een randgemeente in het Nederlands en in het Frans, met voorrang aan het Nederlands zou moeten worden verspreid. Dit was niet het geval op de voorzijde van het bericht. De klacht was dus gegrond.

In een analoog dossier dat twee maanden later werd ingediend heeft de intercommunale Vivaqua evenwel haar standpunt alsnog gewijzigd. Dit dossier betrof de werfberichten die door Vivaqua en een andere Brusselse intercommunale, de MIVB, in een randgemeente waren geplaatst en waarbij geen voorrang werd gegeven aan het Nederlands. Aanvankelijk bleef Vivaqua bij het standpunt dat deze berichten op basis van artikel 18 SWT in het Nederlands en het Frans moesten worden gesteld en dus conform de geldende voorschriften inzake taalgebruik waren. De MIVB daarentegen meldde dat zij na onderzoek van de feiten de borden had aangepast waarbij de Nederlandse mededeling de Franse tekst voorafging.

De intercommunale Vivaqua werd hiervan geïnformeerd. In haar brief wees de adjunct van de gouverneur verder op het feit dat het hoger aangehaalde standpunt van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht beter aansluit bij de twee grote doelen van de wetgever, nl. de versteviging van de homogeniteit van de eentalige gebieden en de uitdrukkelijke

toekenning van faciliteiten aan de inwoners van bepaalde gemeenten. Vivaqua antwoordde uiteindelijk dat zij voortaan de berichten en mededelingen die rechtstreeks aan het publiek van een randgemeente worden gericht, in het Nederlands en het Frans zou verspreiden, met voorrang voor het Nederlands conform de visie van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Deze dossiers illustreren dat het voor de overheidsdiensten niet altijd vanzelfsprekend is om de voorschriften van de taalwet bestuurszaken zo te implementeren dat de verschillende doelstellingen van de wetgever worden gerealiseerd.

Berichten via bemiddeling van de plaatselijke diensten

Waar tot nu toe vooral de voorschriften over de 'rechtstreekse' berichtgeving probleem stelden, kreeg de dienst in de besproken verslagperiode vragen over berichten die via de bemiddeling van de plaatselijke diensten worden verspreid.

Zo werd in juli 2012 gevraagd of het sturen van een Nederlandstalige brief waarin aan de gemeentebesturen van de randgemeenten gevraagd werd om een affiche inzake mobiliteit zo ruim mogelijk te verspreiden (o.a. door ophanging in het gemeentehuis, opname op de gemeentelijke website enz.) spoort met de taalwet bestuurszaken indien aan deze brief

20. In hetzelfde advies stelde de VCT dat de tweetalige berichten uitgaande van de diensten met zetel gevestigd te Brussel slechts gerechtvaardigd zijn voor de Brusselse gemeenten en de faciliteitengemeenten uit hun ambtsgebied. Voor de overige gemeenten past men beter de taalregeling van de plaatselijke diensten toe.

een Franstalig postscriptum werd toegevoegd met de melding dat een Franstalige versie van deze poster kon worden verkregen op eenvoudig verzoek.

Enkel inwoners kunnen een beroep doen op de faciliteitenregeling. Briefwisseling tussen overheidsdiensten die gevestigd zijn in Vlaanderen kan enkel in het Nederlands, de binnentaal van deze diensten. De adjunct van de gouverneur raadde dan ook aan om de begeleidende brief bestemd voor de gemeentelijke diensten van de randgemeenten integraal in het Nederlands op te stellen zonder het Franstalige postscriptum.

De affiche op haar beurt was echter bestemd voor de inwoners. Het lijkt geen twijfel dat berichten en mededelingen aan het publiek in het Nederlands en het Frans moeten worden verspreid in de randgemeenten, uiteraard met voorrang aan het Nederlands. De voorgestelde procedure kan enkel worden toegepast indien de betrokken dienst de inwoners zelf ten persoonlijke titel zou aanschrijven zonder tussenkomst van de gemeentelijke diensten. In dat geval is er immers sprake van een betrekking met een particulier die conform de omzendbrief Keulen initieel in het Nederlands wordt aangeknoopt. Geïnteresseerde burgers kunnen dan op uitdrukkelijk verzoek een Franse vertaling krijgen.

Nu was precies een dergelijke vraag om een Franse vertaling in september 2012 de aanleiding voor de opening van een ander dossier. Naar aanleiding van

louter Nederlandstalige exemplaren van een brochure inzake ruimtelijke ordening die een provinciale dienst naar alle Vlaams-Brabantse besturen had verzonden, vroeg het gemeentebestuur van een randgemeente een aantal Franstalige exemplaren aan.

Alhoewel in de brief van de provinciale dienst niet expliciet gevraagd werd om de infobrochure te verspreiden onder de inwoners, kon er evenwel twijfel bestaan over het feit of het ging om een louter informatieve brief, enkel bestemd voor de gemeentelijke diensten, dan wel informatie bestemd voor het publiek. De brief gaf niet meteen uitsluitel in dat opzicht en de infobrochure zelf leek door haar benaderingswijze en opmaak eerder gericht aan de burgers. De vraag vanwege het gemeentebestuur van de randgemeente in kwestie lag dan ook in de lijn van de verwachtingen. De provinciale dienst had echter verkozen om deze folder niet in het Frans te laten drukken en wees erop dat er niet aan de gemeentebesturen gevraagd was om dit bericht onder de bevolking te verspreiden.

Zoals hierboven al vermeld, laat de taalwet bestuurszaken er geen twijfel over bestaan dat de communicatie tussen de diensten van de provincie Vlaams-Brabant en de gemeentebesturen die eronder ressorteren louter in het Nederlands moet gebeuren. Op dat vlak maakt de wet trouwens geen onderscheid tussen de besturen van zogenoemde taalhomogene gemeenten en gemeenten met een speciaal taalstaatuut zoals de rand- en taalgrensgemeenten.

06. TAALWETGEVING EN HET BEDRIJFSLEVEN

In het bedrijfsleven geldt er een principiële taalvrijheid. Deze is evenwel niet absoluut. In bepaalde situaties, bijvoorbeeld wanneer een bedrijf zijn medewerking verleent aan een openbare dienst of voor bepaalde documenten, legt de taalwet bestuurszaken taalverplichtingen op.²¹

Afhankelijk van de lokalisatie van de exploitatiezetel van het bedrijf is de taalwet bestuurszaken²², het Vlaams taaldecreet²³ of het Frans taaldecreet²⁴ van toepassing. Deze normen bevatten grotendeels analoge voorschriften. De belangrijkste verschillen betreffen de sancties en het gebruik van vertalingen.

Vzw's

Algemeen wordt aanvaard dat alleen commerciële bedrijven onder de toepassing van artikel 52²⁵ van de taalwet bestuurszaken vallen en dat dit wetsvoorschrift in principe niet geldt voor vzw's. Toch vroeg een Franstalige inwoner van een randgemeente begin januari 2013 of zij de statuten van de kleine vzw die zij wou opstarten wettelijk in het Frans kon neerleggen en laten publiceren.

Een vzw wordt door de vzw-wet van 27 juni 1921²⁶ omschreven als “die welke niet nijverheids- of handelszaken drijft of welke niet tracht een stoffelijk voordeel aan hare leden te verschaffen”. Aangezien in de artikelen 1 en 52 van de taalwet bestuurszaken expliciet verwezen wordt naar de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven, moet men besluiten dat die twee voorschriften in normale omstandigheden niet gelden voor een vzw. Ook de VCT baseert zich op het economische en winstgevende aspect om het begrip ‘privaat bedrijf’ af te bakenen.

Het is wel zo dat een vzw die concessiehouder van een openbare dienst is of die een taak uitvoert die de grenzen van het algemeen belang te buiten gaat en die haar werden toevertrouwd door de wet of een overheidsinstantie, moet voldoen aan de voorschriften van de taalwet bestuurszaken.

21. Zie ook *Activiteitenverslag van de dienst van de adjunct van de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant, 2010-2011*, p. 6 e.v.

22. De taalwet bestuurszaken, meer bepaald artikel 52 van het KB van 18 juli 1966, is van toepassing op de bedrijven met exploitatiezetel in Brussel-Hoofdstad, de taalgrens- en randgemeenten.

23. Decreet van de Vlaamse overheid van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de voor de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, *BS* 6 september 1973.

24. Decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982 inzake de bescherming van de vrijheid van het taalgebruik van de Franse taal in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en hun personeel, alsook van akten en documenten van ondernemingen opgelegd door de wet en de reglementen, *BS* 27 augustus 1982.

25. Artikel 1 van de taalwet bestuurszaken maakt de taalvoorschriften in deze wet binnen de bij artikel 52 bepaalde perken, van toepassing op de handelingen en bescheiden uitgaande van de private nijverheids-, handels- of financiebedrijven.

26. De wet van 27 juni 1921 zoals raadpleegbaar via http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1921062701&table_name=wet

Op basis van de taalwet bestuurszaken hoefde de vraagstelster alvast niet de statuten in het Nederlands te publiceren. De taalwet bestuurszaken bevat echter algemene regels inzake taalgebruik voor zover er geen andere wettekst bestaat die specifieke taalvoorschriften oplegt. Alhoewel de adjunct van de gouverneur enkel bevoegd is voor de taalwet bestuurszaken, werd volledigheidshalve toch de volgende bijkomende informatie verschaft.

In de vzw-wetgeving wordt opgesomd wat in de statuten moet worden vermeld. Het KB van 26 juni 2003²⁷ bevat zowel inhoudelijke als vormelijke vereisten, maar lijkt geen specifieke taalregels te bevatten. Er wordt wel opgelegd dat men “per neergelegd bescheid slechts één taal [mag] gebruiken”. Aangezien de statuten ook moeten worden neergelegd bij de bevoegde rechtbank van koophandel, zou eventueel de taalwet gerechtszaken taalvoorschriften kunnen opleggen. Deze wet is van toepassing op alle akten van rechtspleging, maar geldt volgens de rechtsleer niet voor de zogenoemde buitenrechtelijke akten of akten van particulieren.²⁸ Deze laatste kunnen worden gesteld in om het even welke taal, maar in de gevallen dat die akten het voorwerp uitmaken van een formaliteit bij de overheid zoals een registratie of neerlegging bij de griffie, moet er een vertaling worden toegevoegd in een van de nationale talen, bij voorkeur de streektaal van die overheid. Hieruit kan worden afgeleid dat de dame in kwestie inderdaad de statuten in het Frans kon opstellen indien zij dit wenste.

(Taal)gebiedsoverschrijdende contacten

Privéondernemingen met exploitatiezetel in een randgemeente en die niet onder de vzw-wetgeving vallen, moeten wel de voorschriften van artikel 52 van de taalwet bestuurszaken toepassen. Hierdoor moeten zij alle bij de wetten en reglementen voorgeschreven stukken in het Nederlands opstellen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de facturen of de arbeidsovereenkomsten.

In een internationale open markteconomie stelt dit voorschrift steeds meer problemen omdat bij een groeiend aantal transacties de medecontractant in een ander taalgebied of land gevestigd is en niet noodzakelijk het Nederlands (voldoende) beheerst. Bij handelstransacties e.d. is het immers belangrijk dat alle partijen volledig geïnformeerd instemmen met het ondertekende document. Om geldig te zijn moet het stuk vrij zijn van wilsgebreken.

In de periode 2012-2013 kwam dit gebiedsoverschrijdend aspect in verschillende dossiers expliciet aan bod.

De verplichting om in die context exclusief de taal van het gebied waar de exploitatiezetel gevestigd is te gebruiken gaf niet alleen aanleiding tot vragen bij de adjunct van de gouverneur. Ook het Hof van Justitie van de Europese Unie boog zich in 2013

²⁷. KB van 26 juni 2003 op de openbaarmaking van akten en stukken van verenigingen zonder winstoogmerk, van internationale verenigingen zonder winstoogmerk en van private stichtingen en van organismen voor de financiering van pensioenen, BS 27 juni 2003.

²⁸. Zie o.a. L. LINDEMANS, “Het taalgebruik in gerechtszaken” in *De taalwetgeving in België*, Davidsfonds, 1981.

over deze kwestie. Op een prejudiciële vraag van de arbeidsrechtbank van Antwerpen antwoordde het Hof dat een bepaling die, op straffe van nietigheid, elke werkgever verplicht om arbeidsovereenkomsten met een grensoverschrijdend karakter uitsluitend op te stellen in de officiële taal van het gebied in de weg staat van artikel 45 VWEU²⁹ dat het vrij verkeer van werknemers binnen de Europese Unie garandeert.³⁰

In april 2012 contacteerde de gemeentesecretaris van een randgemeente de dienst omdat de financieel beheerder weigerde Franstalige facturen te betalen die werden toegestuurd door leveranciers gevestigd in een Waals-Brabantse gemeente.

Eenzijds moeten overheidsdiensten de taal van het gebied gebruiken als binnendiensttaal en voor de interne behandeling van de dossiers. In de randgemeenten is dat dus het Nederlands.

Anderzijds moet een firma gevestigd in een Waals-Brabantse gemeente haar factuur in het Frans opstellen op basis van het Frans taaldecreet. De VCT oordeelde trouwens dat dit ook geldt wanneer de geadresseerde een overheidsdienst is uit een ander taalgebied.

Kan de administratie nu een Franstalige factuur weigeren op basis van het binnentaalvoorschrift?

Voorzichtigheid is in ieder geval geboden. In geval van betwisting is de Franstalige factuur van een bedrijf gelegen in het Franstalige landsgedeelte immers de enige rechtsgeldige versie.

Niets belet een onderneming echter om een (officiële) vertaling toe te voegen wanneer zij dit wenselijk acht. Het Frans taaldecreet voorziet die mogelijkheid expliciet. Ook de VCT aanvaardt vertalingen van facturen wanneer zij bestemd zijn voor een klant in een ander taalgebied of het buitenland.

De uiterst strikte interpretatie van de regel van de binnendiensttaal lijkt hier dan ook niet aangewezen, zodat de voorkeur dient uit te gaan naar een soepele handelwijze. Het gemeentebestuur kan een vertaling aanvragen, maar mag zeker niet vergeten dat in geval van conflict voor de rechtbanken alleen het Franstalige document rechtswaarde zal hebben.

In een ander dossier werd gevraagd in hoeverre de gemeente een taalvoorwaarde mag koppelen aan de ontvankelijkheid van subsidieaanvragen³¹ vanwege Brusselse vzw's, in casu een Franstalige onderwijsinstelling. Het betrokken bestuur leek de onderwijsinstellingen die gevestigd zijn in het Brusselse en die voor bepaalde pedagogische projecten samenwerken met de gemeentelijke Franstalige basisschool gelijk te schakelen met private bedrijven, waardoor artikel 52 van toepassing zou zijn.

29. Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

30. Hof van Justitie, 16 april 2013, arrest C-202/11.

31. In de vraag was er sprake van 'subsidieaanvragen', maar uit de gegevens van het dossier moet eerder worden afgeleid dat het hier gaat om een vergoeding om geleverde diensten. Wellicht verkoos de vraagsteller het woord 'subsidieaanvragen' omdat het hier over onderwijsinstellingen gaat.

Nochtans kunnen gesubsidieerde onderwijsinstellingen voor de toepassing van de taalwet bestuurszaken niet zonder meer worden gelijkgesteld met private bedrijven. De VCT benadert 'private bedrijven' als een economisch gericht gegeven dat winstdoel-einden nastreeft. Van Franstalige instellingen van hoger onderwijs wordt echter ondubbelzinnig gezegd dat ze een taak van algemeen belang vervullen.³² De Vlaamse bevoegde instanties laten er evenmin twijfel over bestaan dat daden van koophandel niet aan de orde zijn voor onderwijsinstellingen.³³ Ook in de rechtsleer wordt erop gewezen dat handelsactiviteiten door onderwijsinstellingen sterk aan banden worden gelegd onder de vigerende regels.³⁴ Hierdoor is artikel 52 van de taalwet bestuurszaken niet van toepassing.

Een Franstalige onderwijsinstelling die gevestigd is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet worden beschouwd als een instelling waarvan de culturele activiteit een enkele taalgroep interesseert. Volgens artikel 22 SWT zijn die diensten onderworpen aan de taalregeling die geldt voor het overeenkomstige taalgebied. Een Brusselse Franstalige school moet dan ook voor het administratief taalgebruik de regeling van het homogeen Franstalige taalgebied volgen. In het geval van Franstalige hogescholen en universiteiten is de bestuurstaal bovendien het Frans op basis van artikel 21, § 1 van het decreet van 13 maart 2004 van de Franse Gemeenschap.

Concreet is er hier dus sprake van een betrekking tussen een randgemeente en een dienst uit het homogeen Franse taalgebied. De voorschriften van artikel 23 SWT betreffen de interne taal en regelen ook het taalgebruik bij contacten met diensten uit Brussel-Hoofdstad. Voor contacten met diensten gevestigd in het Franse taalgebied bevat de taalwet bestuurszaken echter geen bepalingen.

Het lijkt in ieder geval contraproductief om, al dan niet via het lastenboek, het uitsluitend gebruik van het Nederlands op te leggen terwijl men precies beroep doet op partners uit de onderwijssector voor projecten die in de onderwijstaal van de gemeentelijke basisschool, d.w.z. het Frans, zullen doorgaan.

Dit neemt niet weg dat de taal van de besluitvorming het Nederlands is en dat wat betreft de goedkeuring in de gemeenteraad of het college enkel in het Nederlands gestelde stukken mogen worden voorgelegd. Het gebruik van vertalingen van de stukken die worden ingediend door de betrokken onderwijsinstellingen lijkt dan ook aangewezen.

In april 2012 vroeg het OCMW van een randgemeente of een dadingsovereenkomst met een Brusselse privéonderneming in het Nederlands moet worden opgesteld om in overeenstemming te zijn met de taalwet bestuurszaken. Eerst en vooral staat het vast dat het OCMW als plaatselijke dienst de taalverplichtingen van de artikelen 23

32. Zie art. 2 Decr. Fr. Gem. 13 maart 2004 définissant l'enseignement supérieur, favorisant son intégration dans l'espace européen de l'enseignement supérieur et refinançant les universités, BS 18 juni 2004 "L'enseignement supérieur est un service d'intérêt général".

33. <http://www.ond.vlaanderen.be/zorgvuldigbestuur/uitleg.htm#4> > Sub E, Handelsactiviteiten.

34. Cf. G.L. BALLON, "Onderwijsinstellingen zullen geen handel drijven! Of toch, maar wanneer dan?", dans K. DEKETELAERE, *Liber amicorum Marc Boes*, Bruges, die Keure, 2011, 303-313, met verwijzingen.

tot 29 van de taalwet bestuurszaken moet naleven. De dadingsovereenkomst moet verder gekwalificeerd worden als een 'betrekking met een particulier'.

De private onderneming moet immers beschouwd worden als een particulier. Volgens de constante adviespraktijk van de VCT doelt het woord 'particulier' zowel op de private ondernemingen als de particulier in de strikte zin van het woord. Contacten tussen een randgemeente en een privaat bedrijf uit het homogeen Nederlandse taalgebied kunnen enkel in het Nederlands gebeuren, maar private bedrijven gevestigd in een randgemeente kunnen wel aanspraak maken op de faciliteitenregeling. De taal waarin betrekkingen tussen een plaatselijke dienst uit een randgemeente en een in het Brusselse gevestigde particulier of private firma moeten verlopen, wordt niet expliciet geregeld door de taalwet bestuurszaken, waardoor er ruimte voor interpretatie ontstaat.

Eenzijds is het duidelijk dat een particulier of een bedrijf uit het Brusselse geen beroep kan doen op het faciliteitenstelsel, aangezien deze regeling restrictief moet worden geïnterpreteerd. Algemeen wordt aangenomen dat enkel inwoners geldig aanspraak kunnen maken op deze regeling.

Anderzijds kan er voor betrekkingen tussen plaatselijke besturen en particulieren uit een ander taalgebied een beroep worden gedaan op de taalhoffelijkheidsclausule uit artikel 12 van de taalwet bestuurszaken. Het OCMW kan er dus voor opteren om het Frans te gebruiken in zijn

contacten met een firma uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar is daar in ieder geval niet toe verplicht.

Rest nog de bijzondere aard van de dadingsovereenkomst. Het Burgerlijk Wetboek omschrijft de dading in zijn artikel 2044 als "een contract, waarbij partijen een gerezen geschil beëindigen, of een toekomstig geschil voorkomen". Van belang is dat deze definitie in de rechtsleer bekritiseerd wordt, omdat een wezenlijk kenmerk – de wederzijdse toegevingen – er niet in wordt vermeld. De moderne rechtsleer gebruikt dan ook een alternatieve definitie en omschrijft de dading als "het contract waardoor partijen een gerezen of toekomstig geschil beëindigen door middel van wederzijdse toegevingen".³⁵

Het opstellen ervan vergt dus de grootste omzichtigheid. Dubbelzinnigheden zijn hier uit den boze, aangezien een goed begrip onontbeerlijk is om wilsgebreken te vermijden die de geldigheid van de overeenkomst zouden aantasten. Interpretatieverschillen die aanleiding geven tot een geschil zouden niet alleen weinig efficiënt zijn, maar dreigen bovendien de hele opzet van de dading, als instrument ter beëindiging van een gerezen of ter voorkoming van een toekomstig geschil, onderuit te halen.

Daarom doet men er goed aan om ook de taalkennis binnen het bedrijf na te gaan. De vraag of het bedrijf met kennis van zaken rechtshandelingen kan stellen in het Nederlands is immers relevant in geldigheidsopzicht. Men mag niet vergeten dat het OCMW, gelet op de

35. Zie ook Hof van Cassatie, RW 2007-2008, 492, 3e Kamer 31 oktober 2005: "Overwegende dat een dading een wederkerige overeenkomst is tussen partijen die elkaar wederzijdse toegevingen doen om een geschil te beëindigen of te voorkomen, zonder dat een van de partijen de gegrondheid van de aanspraken van de andere partij daarom erkent".

faciliteitenregeling, in principe alle (taalkundige) kennis van zaken in huis heeft om een Franstalige betrekking aan te knopen.

Ten slotte speelt ook het aspect “meest gerede partij” een rol bij de afweging om al dan niet de taalhoffelijkheidsclausule toe te passen.

Het OCMW moet er uiteraard wel rekening mee houden dat, net zoals in het voorgaande dossier, de taal van de besluitvorming binnen de organen van het OCMW het Nederlands is.

In september 2012 vroeg het bestuur van een randgemeente in welke taal een verkoopbelofte en akte mogen worden opgesteld wanneer het onroerende goederen wenst te verwerven van particulieren uit het Brusselse of een privaat bedrijf uit Wallonië.

Een notariële akte valt in principe niet onder de taalwet bestuurszaken. Artikel 30 GW garandeert immers dat het taalgebruik tussen particulieren vrij is en dit geldt ook voor het private rechtsverkeer waarbij een beroep wordt gedaan op een notaris. De taalvrijheid van de notaris kan echter beperkt worden naargelang de hoedanigheid waarin hij optreedt, waardoor er andere taalregels van toepassing kunnen zijn.

In beginsel is de notaris vrij om de akte op te stellen in de taal die de partijen verlangen voor zover hij die taal zelf kent.³⁶ Die principiële vrijheid wordt beperkt o.a.

wanneer de notaris optreedt op verzoek van de rechterlijke macht. Voor handelingen die deel uitmaken van een gerechtelijke procedure is immers de taalwet gerechtszaken van toepassing; voor handelingen van bestuurlijke aard die met een gerechtelijke procedure kunnen gepaard gaan, wordt de taalwet bestuurszaken toegepast. Dit is hier duidelijk niet het geval, aangezien het hier gaat om het verlenen van een zakelijk recht.

Het is evenwel van het grootste belang dat de notaris de taal van de akte kent, zo niet, dan kan hij daarin nooit bevestigen wat de partijen verklaren, noch wat hij met eigen zintuigen heeft kunnen waarnemen.³⁷

Niet alleen moet men rekening houden met de taalkennis van de notaris, ook de taalkennis van de betrokken partijen speelt een rol. In de notariële praktijk wordt aangenomen dat indien de partijen niet allemaal dezelfde taal spreken, men een onderscheid moet maken naargelang de notaris zelf de gehanteerde ta(a)(en) kent of niet.

Indien de notaris de betrokken talen zelf kent, zal hij de akte opmaken in twee talen, in twee kolommen of de ene tekst na de andere. In de praktijk wordt volgens De Wulf dikwijls een beroep gedaan op een eenvoudigere oplossing waarbij de akte in één taal wordt opgesteld en de notaris ten behoeve van de andere partij bij de voorlezing een mondelinge vertaling van de akte geeft. Hij maakt vervolgens melding van deze vertaling aan de voet van de akte.

36. C. DE WULF, *Het opstellen van notariële akten*, Antwerpen, Kluwer 2003 (tweede herwerkte uitgave), 71.

37. A. DE BOUGNE, *Het taalgebruik in verband met notariële akten*, RW 1985-86.

Indien de notaris niet voldoende tweetalig is, dan kan er gekozen worden voor een eentalige akte met een beëdigde vertaling.

Bij de voorliggende privaatrechtelijke transactie is echter een overheid betrokken die op haar beurt gebonden is aan regels inzake taalgebruik. De taal die door de wet aan het betrokken bestuur is opgelegd moet ook in acht worden genomen door de notaris.³⁸

Het bestuur in kwestie moet enerzijds in zijn binnen-diensten en de gemeenteraad uitsluitend het Nederlands gebruiken. Anderzijds kan het met zijn inwoners het Nederlands of het Frans gebruiken naargelang de keuze van de betrokkene. Naar inwoners uit een ander taalgebied toe, wat hier het geval is, kan men opteren voor de taalhoffelijkheid.

Vermits een randgemeente het Frans mag gebruiken in haar betrekkingen met particulieren uit een ander taalgebied, lijkt de rechtszekerheid in dit specifieke geval het meest gebaat bij de onmiddellijke opmaak van de akte in twee talen. Door de Orde van de notarissen wordt aangeraden om dan duidelijk in de akte aan te geven welke van de teksten de voorkeur zou hebben indien zij niet overeenstemmen. Algemeen wordt ook aanvaard dat de taalkeuze van de partij met het grootste belang hierbij doorslaggevend is. Zo zal bij een verkoopakte normaal gezien daartoe de taal van de koper worden gebruikt.

Met een tweetalige akte wordt er niet alleen tegemoetgekomen aan de belangen van alle betrokken partijen, maar worden ook mogelijke problemen ondervangen bij de behandeling van het dossier op de gemeenteraad.

Een notariële akte tot overdracht of aanwijzing van onroerende zakelijke rechten wordt verleden in de taal die de betrokken partijen in gezamenlijk overleg kiezen. Die taal is niet noodzakelijk de taal van het taalgebied waar het onroerend goed is gelegen. Dit zou geen probleem mogen scheppen voor de overschrijving van de akte op het registratiebureau. Artikel 3 van het Wetboek op de Registratie-, Hypotheek- en Griffierechten voorziet dat de ontvanger een door een beëdigd vertaler voor echt verklaarde vertaling kan eisen zo de akte in een andere taal dan de landstalen wordt aangeboden. Hieruit kan worden afgeleid dat een Franstalige akte geen problemen mag scheppen in een kantoor uit het Nederlandse taalgebied en omgekeerd, want het gaat hier om landstalen.

38. R. DE VALKENEER, *Précis du droit notarial*, Brussel, Bruylant, 2002, 93.

07. TAALKENNISVEREISTEN

Aan het personeel van de lokale besturen van de randgemeenten worden specifieke eisen gesteld op het vlak van taalkennis. Als die niet kan worden aangetoond via een diploma, dan moet dit worden gestaafd door een taalattest.

In tegenstelling tot de vorige jaren, kreeg de dienst tijdens de periode die dit verslag bestrijkt geen vragen of klachten over deze aangelegenheid. Toch werden de wijzigingen in deze materie verder opgevolgd, wat meteen een opname in dit activiteitenverslag verantwoordt.

Eerst en vooral daagde de Europese Commissie België voor het Hof van Justitie van de Europese Unie omdat sollicitanten voor een betrekking bij de overheidsdiensten hun taalkennis enkel kunnen aantonen via een Selor-attest.³⁹ De Commissie achtte dit in strijd met het principe van vrij verkeer van werknemers.⁴⁰

Naar aanleiding van een aanmaningsbrief in 2010 introduceerde de Vlaamse Regering de nodige wijzigingen met het decreet van 18 november 2011⁴¹ dat een nieuwe regelgeving invoert voor o.a. de gemeentelijke ambtenaren van de gemeenten uit het Vlaamse Gewest waaraan geen speciaal taalstatuut werd toegekend. Deze nieuwe regeling

bracht de adjunct van de gouverneur mede ertoe om de kwestie van de Selor-attesten opnieuw aan te kaarten bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi).⁴²

Voor een goed begrip volgt hier een korte historiek.

Het onderwijzend personeel van de Franstalige basisscholen van de randgemeenten moet immers eveneens voldoen aan de taalvereisten van de onderwijstaalwet en die van de taalwet bestuurszaken.⁴³ De Vlaamse overheid nam deze taalvereisten op in het rechtspositiedecreet⁴⁴ omdat zij dit als een onderwijsmaterie beschouwt. Sinds 1 september 2009 moet het onderwijzend personeel van de Franstalige basisscholen in de randgemeenten voldoen aan de voorschriften van artikelen 19*bis* t/m 19*sexies* van dit decreet en is dit een subsidiëringvoorwaarde.

Op basis van dit rechtspositiedecreet worden vanaf 1 september 2009 de door Selor uitgereikte attesten

39. *Taalwet bestuurszaken*, artikel 53: "De Vaste Wervingssecretaris alleen is bevoegd om bewijzen omtrent de bij de wet van 2 augustus 1963 vereiste taalkennis uit te reiken."

40. Europese Commissie, persbericht van 26 september 2013, raadpleegbaar via http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-868_en.htm?locale=FR.

41. Decreet van 18 november 2011 tot regeling van het bewijs van taalkennis, vereist door de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, *BS* 16 december 2011.

42. *Activiteitenverslag van de dienst van de adjunct van de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant 2010-2011*, p 62.

43. Onderwijstaalwet: wet van 20 juli 1963 houdende taalregeling in het onderwijs, *BS* 22 augustus 1963.

Taalwet bestuurszaken: KB van 18 juli 1966 dat de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken coördineert, *BS* 2 augustus 1966.

GwH 3 mei 2006, arrest nr. 65/2006; RvS 25 januari 2007, arrest nr. 167.109.

44. Rechtspositiedecreet gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991, zoals gewijzigd door het decreet van 8 mei 2009, *BS* 28 augustus 2009.

niet meer aanvaard voor nieuwe aanstellingen. Het Agentschap steunt voor deze weigering op het feit dat de taaltesten van Selor niet gebaseerd zijn op het Europees Referentiekader voor moderne vreemde talen (ERK). Selorcificaten attesteren immers een 'elementaire, grondige of voldoende kennis' volgens de voorschriften van het KB van 8 maart 2001.⁴⁵

De adjunct van de gouverneur heeft het steeds betreurd dat het AgODi de taalcertificaten die werden uitgereikt na 1 september 2009 niet meer aanvaardde. Selor werd specifiek opgericht voor het attesteren van de taalkennis van het overheidspersoneel en de kwaliteit van deze dienstverlening kan moeilijk in twijfel worden getrokken.

In het najaar van 2013 vond de adjunct van de gouverneur het nuttig om het AgODi opnieuw te contacteren over deze kwestie, en dit om de volgende overwegingen:

1) Uit navraag bleek dat Selor in 2009 de methodologie van de taaltesten volledig had herzien en een nieuwe evaluatiemethodologie had ontwikkeld op basis van het ERK.⁴⁶ Het ging hier om een eerste stap, want de taalwetgeving in België is nog niet compatibel met het ERK.⁴⁷

2) Verder wordt op recente certificaten niet langer alleen verwezen naar de terminologie van het KB van 8 maart 2001, maar ook naar het ERK-referentiekader. Het certificaat bevat immers de vermelding: "*De module van dit brevet is opgebouwd naar volgend vaardigheidsniveau uit het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen*", gevolgd door de naam van de module en een ERK-niveau-aanduiding.

Ook het reeds vermelde decreet van 18 november 2011, dat de taalkennis van de ambtenaren van o.a. de gemeentebesturen (uitgezonderd de faciliteitengemeenten) regelt, riep vragen op. De memorie van toelichting preciseerde dat het "wellicht wenselijk" is dat de taalattesten uitgereikt door Selor na de inwerkingtreding van het decreet ook geldig bleven als ze voldoen aan de voorwaarden die de Vlaamse Regering vaststelde. In artikel 9 van het uitvoeringsbesluit⁴⁸ werd dit mogelijk gemaakt voor de certificaten die Selor uitreikt op basis van artikel 7 van het KB van 8 maart 2001.

Dit decreet en zijn uitvoeringsbesluit zijn niet van toepassing in de randgemeenten en het spreekt voor zich dat de gemeentelijke personeelsleden van taalhomogene gemeenten en het onderwijzend personeel

45. KB van 8 maart 2001 tot vaststelling van de taalkennis voorgeschreven bij artikel 53 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, BS 31 maart 2001.

46. Selor, jaarverslag 2009; 2009, een belangrijk keerpunt voor de taaltesten, <http://annualreport.selor.be/nlbe/detail/2009-een-belangrijk-keerpunt-voor-de-taaltesten>.

47. *Atlas wordt Salto*, <http://annualreport.selor.be/nlbe/detail/atlas-wordt-salto>.

48. Besl. VI. Reg. 2 mei 2013 houdende uitvoering van het decreet van 18 november 2011 tot regeling van het bewijs van taalkennis, vereist door de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, BS 30 mei 2013.

van de Franstalige gemeentelijke basisscholen in de randgemeenten zich niet in een identieke situatie bevinden. Desondanks is het vreemd dat Selorattesten nuttig kunnen worden aangewend door de eerste groep, terwijl dit niet meer kan voor de tweede. Dit roept vragen op, temeer daar beide regelingen hetzelfde uitgangspunt hebben, nl. de principes van het ERK.

Eenzelfde 'incoherentie' stellen we ook vast inzake de geldigheid van de attesten die de Huizen van het Nederlands verstrekken. De ambtenaren van de gemeentelijke diensten uit taalhomogene gemeenten kunnen voortaan hun kennis van het Nederlands aantonen via een bewijs dat de Huizen van het Nederlands van Brussel, Antwerpen en Gent uitreiken aan de hand van de niveaubepaling.⁴⁹ Het AgODi daarentegen, aanvaardt geen enkel attest verstrekt door een Huis van het Nederlands, omdat volgens deze dienst dergelijke attesten nooit kunnen resulteren in een rechtstreekse certificering.

49. Artikel 7 van het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering.

08. TWEE OMZENDBRIEVEN

België heeft zoals algemeen bekend een complexe federale structuur waarin de verschillende entiteiten bevoegdheden in principe exclusief uitoefenen. Men kan dan ook niet uitsluiten dat wanneer een bepaalde entiteit binnen haar eigen bevoegdheidssfeer een norm uitvaardigt, deze geen impact zal hebben op het beleidsdomein van een andere overheid.

Nemen we nu de materie taalgebruik. Verschillende overheden zijn bevoegd om het gebruik van de talen te regelen o.a. naargelang het beleidsdomein. Zo is het taalgebruik in gerechtszaken of voor het leger een federale bevoegdheid, net zoals het taalgebruik ter bescherming van de consumenten. Wat de bestuurszaken betreft, zijn de parlementen van de Vlaamse en Franse Gemeenschap bevoegd voor het taalgebruik,⁵⁰ in beginsel elk binnen het eigen taalgebied. Maar ook de federale wetgever is bevoegd voor deze materie, o.a. in de faciliteitengemeenten.⁵¹

Tijdens de overzichtsperiode 2012-2013 ontving de adjunct van de gouverneur een dossier waarin de kwestie van de bevoegdheidsverdelende regels aan bod kwam.

In maart 2013 vroeg het bestuur van een randgemeente namelijk in welke ta(a)(en) het de formulieren en begeleidende brieven moest toesturen naar de inwoners die eventueel kunnen worden opgeroepen om te zetelen in een jury voor de hoven van assisen.

Het bestuur in kwestie had opgemerkt dat de omzendbrief van de federale minister van Justitie in dat verband (hierna: omzendbrief lijst gezworenen)⁵² niet de gebruikelijke instructies, zoals vastgelegd in de Vlaamse omzendingbrieven, bevatte.

Een korte situering van de context van dit dossier: het gemeentebestuur moest in het voorjaar 2013 de lijsten van de gezworenen voor de hoven van assisen opstellen, een verplichting opgelegd door het Gerechtelijk Wetboek. De kandidaten worden door de gemeentelijke overheid uitgeloot. Na die loting moet de gemeente voor elke kandidaat een zogenoemde 'witte fiche' (een invulformulier) opstellen die zij met een begeleidende brief naar de kandidaten toestuurt. Op basis van de reacties daarop worden ten slotte de definitieve lijsten der gezworenen opgesteld.

Men zou op het eerste gezicht kunnen stellen dat deze procedure, die het functioneren van de hoven van assisen verzekert, zou vallen onder de wet van 15 juni 1935 die het taalgebruik in gerechtszaken regelt (hierna: taalwet

50. De gemeenschapsraden zijn verder ook nog bevoegd voor het taalgebruik in het onderwijs, de sociale betrekkingen tussen werkgevers en hun personeel, verkiezingen...

51. Artikel 129, § 2 Grondwet.

52. Omzendbrief van 11 januari 2013 betreffende het opmaken van de lijsten van gezworenen, BS 15 januari 2013.

gerechtszaken). Deze wet is van toepassing op o.a. de akten van rechtspleging, d.w.z. alle akten die uitgaan van de rechter of van de partijen en die ertoe strekken een geschil te beslechten. Buitengerechtelijke akten vallen echter buiten de toepassing van de taalwet gerechtszaken. De taalwet bestuurszaken is op haar beurt van toepassing op de bestuurlijke akten van gerechtelijke overheden en diensten en hun medewerkers. Volgens Lindemans⁵³ moet men, om na te gaan of de taalwet bestuurszaken dan wel de taalwet gerechtszaken toepasselijk is, hoofdzakelijk rekening houden met de aard van de akte. Is zij van bestuurlijke aard, dan is de taalwet bestuurszaken van toepassing. Is zij van gerechtelijke aard, dan wordt de taalwet gerechtszaken toegepast.

Aangezien de federale minister van Justitie in de omzendbrief lijst gezworenen zelf verwijst naar de artikelen 12, 19 en 25 van de taalwet bestuurszaken, lijkt het duidelijk dat de betrokken handelingen en documenten onder de toepassing van de taalwet bestuurszaken vallen.

De omzendbrief preciseert verder de wijze waarop de kandidaten geïnformeerd moeten worden: de 'witte kaarten'⁵⁴ worden samen met een begeleidende brief aan de belanghebbenden bezorgd, door tussenkomst van de gemeentelijke overheid. De omzendbrief preciseert: "Het past voor de inwoners van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad, van de randgemeenten en van de taalgrensgemeenten, de begeleidende brief in het Nederlands en in het Frans op te stellen, op twee afzonderlijke documenten of op een document volgens het recto-verso-systeem."

De reeds vermelde Vlaamse omzendingbrieven schrijven echter duidelijk voor dat de contacten tussen de plaatselijke diensten en de particulieren in de faciliteiten- en taalgrensgemeenten moeten doorgaan in het Nederlands, de taal van het gebied. De Franstalige inwoners uit deze gemeenten hebben wel het recht om te vragen dat het contact met het bestuur in het Frans verloopt, maar dat kan volgens de gehanteerde interpretatie van de Vlaamse overheid alleen als men daar telkens uitdrukkelijk om verzoekt. Volgens deze omzendingbrieven zou het gemeentebestuur de 'witte kaart' in kwestie en de begeleidende brief dus eerst in het Nederlands moeten versturen, en pas indien de kandidaat-gezworene dit uitdrukkelijk verzoekt, een Franstalige versie overhandigen.

53. L. LINDEMANS, *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973.

54. Het model van deze 'witte kaart' en de begeleidende brief werden ook vastgelegd in de bijlagen van de omzendbrief. De tekst van de begeleidende brief voor de inwoners van de faciliteitengemeenten luidt: "Overeenkomstig de artikelen 217 tot 222 van het Gerechtelijk Wetboek is uw naam bij loting opgenomen in de voorbereidende lijst van gezworenen voor het Hof van Assisen. Om u eventueel te kunnen inschrijven op de gemeentelijke lijst van gezworenen, verzoek ik u overeenkomstig artikel 223 van het Gerechtelijk Wetboek de achterzijde van een van de twee bijgevoegde kaarten nauwkeurig in te vullen. U maakt gebruik van de kaart die in de taal van uw keuze is opgesteld. U wordt verzocht de voorzijde van deze kaart op de daartoe bestemde plaats te ondertekenen. De personen van wie de naam voorkomt op deze gemeentelijke lijst kunnen gedurende de vier volgende jaren worden opgeroepen om bij een Hof van Assisen als jurylid op te treden."

Het is begrijpelijk dat het gemeentebestuur verveeld zat met de situatie, daar de instructies uit beide omzendbrieven moeilijk verzoenbaar zijn en de diensten bijgevolg een keuze moesten maken. Een keuze die niet zo vanzelfsprekend is.

Enerzijds is de federale overheid bevoegd voor de materie justitie en voor het taalgebruik in gerechtszaken. De federale overheid is verder op basis van artikel 129 § 2 van de Grondwet bevoegd voor het taalgebruik in bestuurszaken in o.a. de rand- en taalgrensgemeenten.

Anderzijds zijn de Vlaamse en Franse Gemeenschap op basis van § 1 van hetzelfde artikel 129 bevoegd voor het taalgebruik in bestuurszaken in de taalhomogene gemeenten, en oefenen de Gewesten het administratief toezicht uit op de plaatselijke besturen. De gemeentebesturen van de randgemeenten zijn bijgevolg onderworpen aan het toezicht van het Vlaamse Gewest. Aangezien de omzendbrief lijst gezwoenen instructies geeft met betrekking tot een gerechtelijke procedure, zou men kunnen stellen dat het gemeentebestuur de documenten in kwestie dient op te sturen volgens de richtlijnen van deze federale omzendbrief. Het gemeentebestuur was er evenwel voor beducht dat de Vlaamse instanties in het kader van het administratief toezicht zouden ingrijpen, waardoor de termijnen die men diende te eerbiedigen voor het opstellen van deze lijsten niet zouden kunnen worden nageleefd.

Ook de adjunct van de gouverneur zag geen uitweg voor dit netelige vraagstuk. Beide omzendbrieven zijn rechtsnormen. Hoewel de hiërarchie van de rechtsnormen inhoudt dat de 'lagere' norm de 'hogere' dient te respecteren,⁵⁵ is er geen rangorde tussen de normen uitgaande van de gewesten, gemeenschappen en federale overheid.

De bevoegdheden van de gemeenschappen, gewesten en de federale overheid zijn immers, zoals al gezegd, duidelijk afgebakend. Iedere overheid kan autonoom regelgeving maken voor de domeinen waarvoor ze bevoegd is. De rechtsgeldigheid en de juridische voorrang moeten dan ook blijken uit de bevoegdheidsverdelende regels.

De adjunct van de gouverneur oordeelde dat het haar, als Vlaamse én federale regeringscommissaris, niet toekomt zich uit te spreken over de vraag welke omzendbrief de gemeente uiteindelijk zou moeten toepassen bij het uitvoeren van de taak die haar wordt opgedragen door de artikelen 217 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek. Ze achtte het bijgevolg aangewezen om de bevoegde kabinetten te informeren over deze kwestie. Het betrokken gemeentebestuur werd daarvan in kennis gesteld.

55. VANDE LANOTTE, *Overzicht Publiekrecht, die Keure 2007*, 81.

09. STATISTIEKEN

Een omschrijving van de bevoegdheden van de adjunct van de gouverneur van Vlaams-Brabant vinden we terug in artikel 65*bis* van de taalwet bestuurszaken en artikel 5 van de wet van 2 augustus 1962 op het gebruik van de talen in bestuurszaken. Ze kunnen in twee kernopdrachten worden onderverdeeld: het administratief toezicht op de gemeentelijke overheden van de randgemeenten en de behandeling van klachten en advies- of informatievragen.

Specifiek administratief toezicht

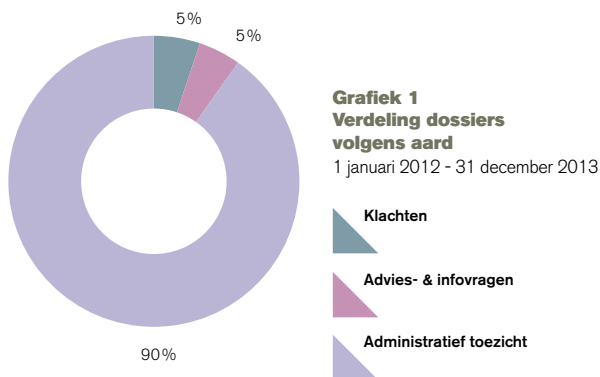
De wet verplicht de burgemeesters van de randgemeenten om binnen acht dagen aan de adjunct van de gouverneur een afschrift toe te sturen van de gemeentelijke besluiten die rechtstreeks of onrechtstreeks de toepassing van de wetten en verordeningen over het gebruik van de talen in bestuurszaken en in het onderwijs betreffen. Zo kan de adjunct van de gouverneur het administratief toezicht dat hem werd toevertrouwd uitoefenen.

2005 rond de 92 %. Voor de periode 2012-2013 is dit 90 %.

In vergelijking met de vorige overzichtperiode die de jaren 2010-2011 betrof, stellen we een daling (15%) vast in het aantal dossiers.

De pijnpunten zijn intussen voldoende gekend: het al dan niet regelmatig toesturen van afschriften en de aard van de geselecteerde beslissingen.

Drie randgemeenten sturen op regelmatige basis afschriften of overzichtslijsten van de getroffen beslissingen door. Een andere gemeente doet dit eerder sporadisch, terwijl de overige twee gemeenten zich beperken tot het toesturen van de agenda van de gemeenteraad. Nochtans maken enkel uitvoerbare beslissingen het voorwerp uit van het administratief toezicht. Het is niet altijd zo dat de punten die zijn opgenomen in de agenda ook effectief besproken worden en er een consensus ontstaat binnen de gemeenteraad. Net zoals voor de periode 2010-2011 ontving de dienst trouwens geen enkel afschrift noch een overzichtslijst van een OCMW.

Het aandeel van het administratief toezicht in het totale werkvolume van de dienst schommelt sinds

Deze moeizame doorstroming van informatie heeft uiteraard een negatieve impact op de effectiviteit van

het administratief toezicht. De adjunct van de gouverneur wenst nogmaals te benadrukken dat het in het belang van alle betrokkenen en ter bevordering van de rechtszekerheid en een deugdelijk bestuur aangewezen is dat de beslissingen conform de taalwet bestuurszaken worden overgemaakt aan de dienst en dat dit binnen de voorgeschreven termijn gebeurt.

Het blijft verder eerder uitzonderlijk dat beslissingen die betrekking hebben op andere aspecten dan de rechtspositie van het onderwijzend en administratief personeel van de gemeentelijke basisscholen worden doorgestuurd. De adjunct van de gouverneur beklemtoont nogmaals dat de meldingsplicht van artikel 65*bis* § 2 van de taalwet bestuurszaken veel ruimer moet worden geïnterpreteerd. Uiteraard komt het aan de gemeentelijke autoriteiten toe om in de eerste plaats te oordelen of er al dan niet sprake is van een (on)rechtstreekse band met de taalwet bestuurszaken, maar toch blijft het vreemd dat enkel dergelijke besluiten worden toegestuurd.

Volgens artikel 13*bis* van de Nieuwe Gemeentewet informeert de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur de adjunct van de gouverneur indien hij besluit om de kandidaten die door de gemeenteraad worden voorgedragen niet te benoemen. Naar aanleiding van de niet-benoeming van de drie voorgedragen kandidaat-burgemeesters van de gemeenten Kraainem, Linkebeek en Wezembeek-Oppem dient te worden opgemerkt dat de Minister de adjunct van de gouverneur conform de toepasselijke wetgeving heeft ingelicht.

Klachten en overige dossiers

Het tweede luik van de bevoegdheden van de adjunct van de gouverneur betreft de behandeling van klachten. Iedere burger of rechtspersoon kan bij de dienst een klacht indienen indien hij meent dat de taalwet bestuurszaken niet correct wordt nageleefd in een van de zes randgemeenten. De wet voorziet hierbij uitdrukkelijk in een ombudsfunctie.

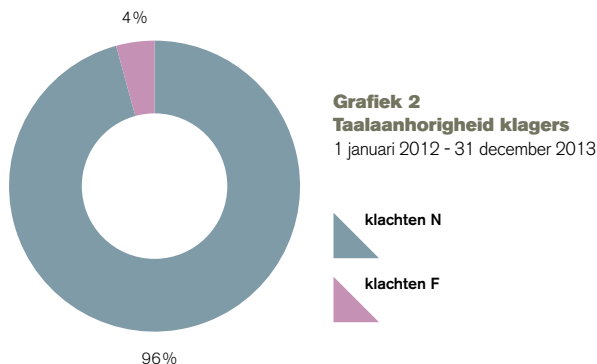
De ombudsfunctie houdt in dat de adjunct van de gouverneur zal proberen de standpunten van de klager en de aangeklaagde instantie te verzoenen. Het gebeurt nogal dat een gebrekkige communicatie aan de basis ligt van misverstanden. Het spreekt voor zich dat accurate en tijdige inlichtingen bijdragen tot een goed inzicht in de problematiek en de gewraakte situatie kunnen ophelderen. De expertise die binnen de dienst doorheen de jaren werd opgebouwd laat weliswaar toe om vrij kort op de bal te spelen, maar het blijft belangrijk om snel over up-to-date informatie te beschikken.

Doorgaans wordt vlot meegewerkt aan vragen om inlichtingen zodat slechts uitzonderlijk gebruik moet worden gemaakt van de wettelijk voorziene mogelijkheid om een bindende antwoordtermijn op te leggen, laat staan dat de dienst zich ter plaatse inzage moet laten verschaffen. Het past evenwel om ook hier te benadrukken hoe belangrijk het is dat de adjunct

van de gouverneur systematisch door overheidsdiensten op de hoogte wordt gebracht van ontwikkelingen die een mogelijke impact hebben op de taalsituatie van met name door hen bediende burgers die verblijven in de randgemeenten.

Het aandeel van deze tweede kernopdracht voor de huidige overzichtsperiode bedraagt 10 % van het totale werkvolume. De helft hiervan betrof formeel ingediende klachten. Er werd geen enkele formele bemiddelingsprocedure opgestart.

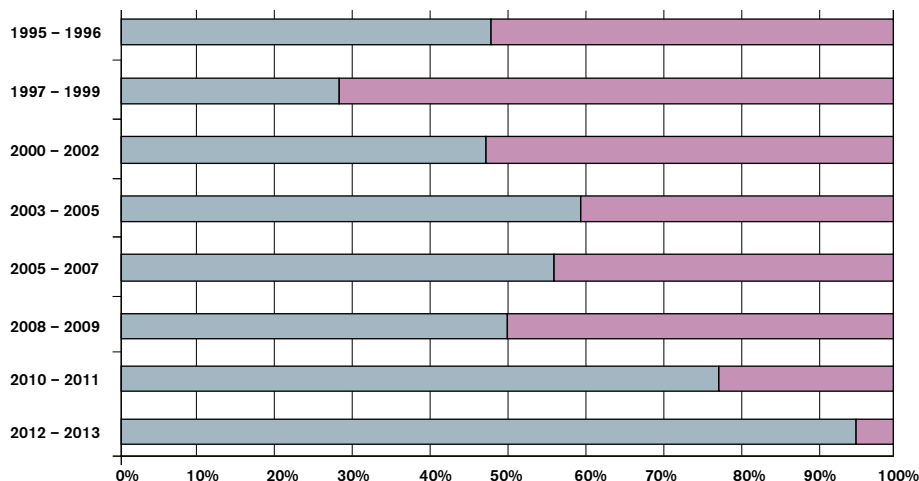
Taalaanhorigheid van de dossiers

Opvallend is dat de dienst voornamelijk gecontacteerd wordt in het Nederlands. Deze tendens stelden we reeds vast voor de vorige overzichtsperiode toen 1 op 5 dossiers werd ingediend in het Frans. Voor 2012-2013 daalde dit cijfer voor de formele klachtendossiers echter spectaculair tot amper 4 %, d.i. 1 dossier op 25, terwijl voor de overige dossiers het cijfer min of meer constant blijft (23 %).

Deze cijfers moeten iets genuanceerd worden: het betreft hier immers niet zozeer de taalaanhorigheid van de personen die de dienst contacteren, maar de taal waarin de klacht of vraag wordt geformuleerd. Het is frappant hoe steeds meer Franstalige burgers de dienst contacteren in het Nederlands en hierbij uitdrukkelijk geen beroep doen op de faciliteitenregeling, zeker wanneer het informatievragen of adviesaanvragen betreft. Het aantal zogenoemd Nederlandstalige dossiers bestaat voornamelijk uit aanvragen ingediend door particulieren die niet in een randgemeente wonen of door overheidsdiensten die informatie zoeken over de taalwet bestuurszaken of een bestaande praktijk.

Toch blijft het opmerkelijk dat de laatste jaren steeds minder klachten in het Frans worden ingediend. Deze evolutie wordt treffend gevisualiseerd in grafiek 3.

Grafiek 3
Taalaanhorigheid
klachtendossiers
overzicht sinds 1995

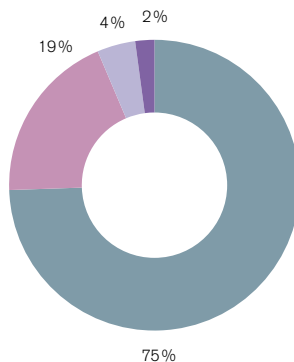

Het lijkt iets voorbarig om hieruit te concluderen dat de gemeentebesturen van de zes randgemeenten in hun dagelijks beheer het niet zo nauw nemen met de naleving van de taalwet bestuurszaken of een eigen interpretatie hanteren. Uit grafiek 6 blijkt dat enkel 15 % van de formele klachten plaatselijke diensten zoals gemeentelijke diensten, betreffen. De bezorgdheid om de taalwetgeving correct toe te passen, blijkt verder ook duidelijk uit de vragen die de dienst de laatste jaren regelmatig ontvangt vanwege de gemeentelijke diensten van de randgemeenten.

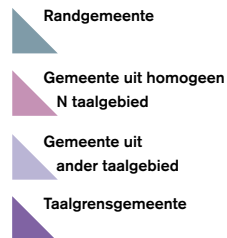
Herkomst van de dossiers

Formele klachten

Formele klachten hebben de laatste jaren doorgaans betrekking op feiten die zich voordoen in een randgemeente. Dit was voor de periode 2012-2013 het geval voor 75 % van de klachtendossiers, een cijfer dat dicht aansluit bij de cijfers van de vorige jaren, namelijk 71 % in 2010-2011 en 74 % in 2008-2009.

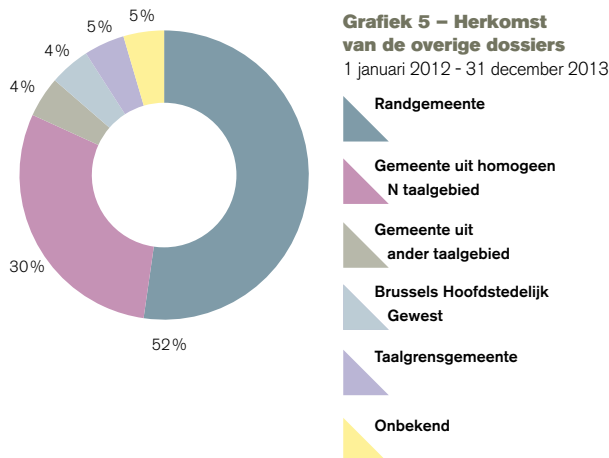

Grafiek 4
Herkomst van de klachten
1 januari 2012 - 31 december 2013

Overige dossiers

Iets meer dan de helft van de informatie- en adviesaanvragen werd gesteld door inwoners of lokale diensten uit de randgemeenten. De overige vragen vonden hun oorsprong hoofdzakelijk in de andere gemeenten van het Vlaamse Gewest en gingen zowel uit van particulieren als overheidsinstellingen.

Betrokken overheden

Volgens de systematiek van de taalwet bestuurszaken worden de overheidsdiensten ingedeeld op basis van hun werkkring of het ambtsgebied en kunnen zij als plaatselijke, gewestelijke of centrale diensten worden gekwalificeerd. Naargelang deze kwalificatie zijn andere taalvoorschriften van toepassing. De wetgever beoogde bijvoorbeeld dat de dienstverlening van de centrale diensten in de taal van de burger, d.w.z. een van de drie landstalen, zou gebeuren. Die taalkeuze

werd echter beperkt voor de contacten met de gewestelijke of plaatselijke diensten. Het taalstatuut van het gebied of de gemeente waar de overheidsdienst gevestigd is, is immers een tweede belangrijke factor waarmee rekening moet worden gehouden, naast de initiële taalvrijheid van de burger.

Het begrip 'gewestelijke diensten' uit de taalwet bestuurszaken moet verder worden onderscheiden van de diensten die de Gemeenschappen en Gewesten oprichten. Deze diensten kregen een eigen regeling. Het taalgebruik van de diensten van de Vlaamse en Franse Gemeenschap wordt geregeld door de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (GWHI). Voor de diensten van de Duitstalige Gemeenschap moeten de voorschriften van de gewone wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap worden toegepast, terwijl het taalgebruik van de diensten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, de Colleges van de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissie en van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie terug te vinden is in de wet van 16 juni 1989 houdende diverse institutionele hervormingen.

Ten slotte zijn er ook nog de zogenoemd autonome overheidsbedrijven zoals de NMBS, Belgacom of bpost. Deze vroegere overheidsdiensten ontplooiën hun activiteiten in een economische en commerciële context (industriële of handelsactiviteit). Overheidsbedrijven streven net zoals privébedrijven naar doeltreffendheid. Zij kregen dan ook een zekere autonomie.

Naast tal van puur commerciële activiteiten verzorgen zij echter ook een aantal opdrachten van algemeen belang, een reeks taken die essentieel zijn voor de burger en de maatschappij. De band met de overheid werd dan ook niet volledig doorgeknipt en via beheersovereenkomsten worden de voorwaarden vastgelegd waaronder deze bedrijven hun wettelijke opdrachten van openbare dienst vervullen. De autonome overheidsbedrijven, net zoals hun dochterondernemingen die zij betrekken bij de uitvoering van hun taken van openbare dienst en waarin het belang van de overheid in het kapitaal meer dan 50 % bedraagt, vallen dan ook nog steeds onder de toepassing van de taalwet bestuurszaken voor de uitvoering van hun taken van openbare dienst. Hun rechtspositie wordt geregeld via de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven.⁵⁶

Aangezien zij doorgaans opereren in opengestelde markten waar het concurrentievermogen cruciaal is, worden er andere verwachtingen o.a. inzake klantvriendelijkheid gecreëerd in vergelijking met de eerder traditionele, administratievere contacten tussen de overheid en de burger. Klantvriendelijkheid is een pure noodzaak en een belangrijke factor geworden voor het succes van deze bedrijven.

Klanten en toekomstige klanten verwachten service en informatie in hun taal. Bij gebrek hieraan zullen zij geneigd zijn zich te wenden tot een private speler op de markt. De verwachtingen inzake

klantvriendelijkheid of het tegemoetkomen daaraan kunnen al eens botsen met de strikte voorschriften van de taalwet bestuurszaken, wat wellicht een verklaring is voor het grote aandeel formele klachten die werden ingediend tegen de zogenoemd autonome overheidsbedrijven (zie grafiek 6). Daarom hebben wij voor deze overzichtsperiode ervoor geopteerd om deze diensten in een aparte categorie te vermelden.

Formele klachten

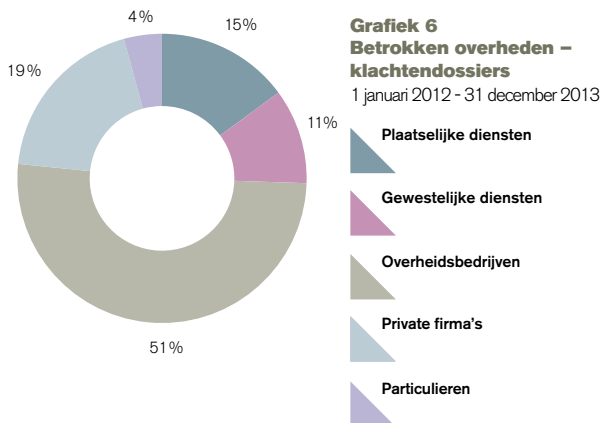
Er worden doorgaans weinig klachten ingediend tegen centrale diensten. Voor de huidige overzichtsperiode werd trouwens geen enkele klacht geregistreerd die een centrale dienst betrof. We zien de laatste jaren wel dat het aandeel klachten gericht tegen private bedrijven toeneemt: in 2010-2011 goed voor 15 %, in 2012-2013 was dat 19 %. Voor de bedrijfswereld geldt in principe de taalvrijheid, zeker wat betreft de contacten met de klant, reclamefolders,... De bedrijfswereld moet wel rekening houden met bepaalde taalvoorschriften die niet alleen voortvloeien uit de taalwet bestuurszaken maar ook uit andere wetten, zoals de wetgeving inzake consumentenbescherming. Wie meer wenst te lezen hierover, verwijzen we naar hoofdstuk 5 in dit verslag en eveneens naar het vorige activiteitenverslag van de dienst.⁵⁷

Zoals al eerder vermeld, worden er relatief weinig klachten ingediend tegen plaatselijke diensten. De term 'plaatselijke dienst' verwijst niet enkel naar de gemeentelijke diensten. Ook plaatselijke

⁵⁶. Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, hoofdstuk V, artikel 36, § 1, BS 27 maart 1991.

⁵⁷. *Activiteitenverslag van de dienst van de adjunct van de gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant, 2010-2011*, Hoofdstuk 3, Taalwetgeving en het bedrijfsleven, p 6-23.

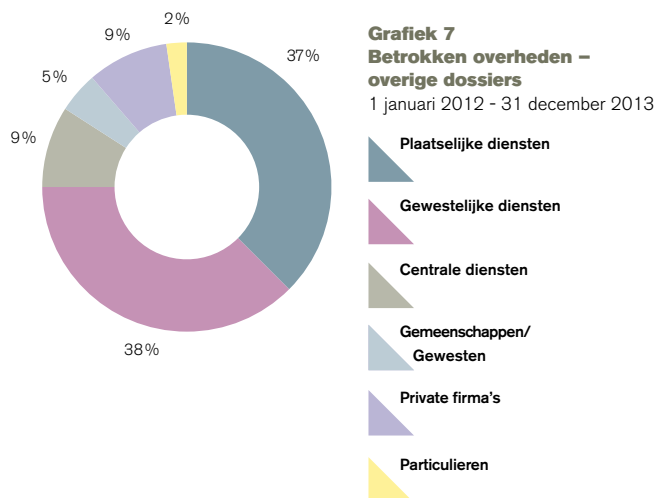
postkantoren, scholen of kiesbureaus worden als plaatselijke diensten beschouwd. Volledigheidshalve kan worden gemeld dat gedurende de periode 2012-2013 geen enkele klacht gericht was tegen de gemeentelijke diensten van een van de zes randgemeenten.

Overige dossiers

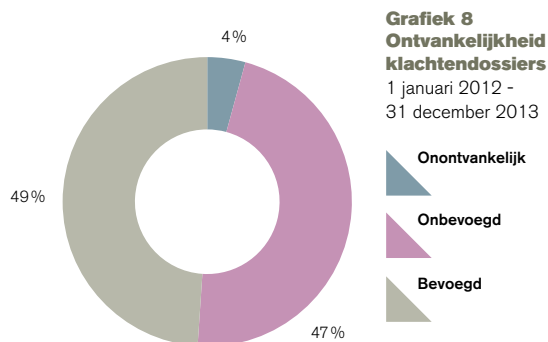
Het overgrote deel van deze dossiers betrof plaatselijke (37 %) en gewestelijke (38 %) diensten. De dienst van de adjunct van de gouverneur kreeg gedurende deze periode een aantal vragen voorgelegd over de taal die een gemeentebestuur moet of mag hanteren wanneer het contacten aangaat die eerder tot de privaatrechtelijke sfeer horen, bijvoorbeeld wanneer er een dadingsovereenkomst moet worden afgesloten of bij contacten met firma's die in een ander taalgebied zijn gevestigd. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar hoofdstuk 5 van dit verslag.

Opvallend is dat geen enkele informatie- of adviesaanvraag de autonome overheidsbedrijven betrof, een schril contrast met het aandeel formele klachten (zie grafiek 6).

Ontvankelijkheid en gegrondheid van de formele klachtendossiers

4 % van de ingediende klachten werd onontvankelijk verklaard. Klachten worden onontvankelijk verklaard wanneer ze anoniem worden ingediend of betrekking hebben op feiten ouder dan een jaar. Ook wanneer eenzelfde klacht door dezelfde klager wordt ingediend binnen hetzelfde jaar zonder dat er zich nieuwe feiten voordeden, wordt de klacht onontvankelijk verklaard. Dit betekent echter niet dat deze klager niet verder geïnformeerd zal worden over zijn initiële klacht.

De adjunct van de gouverneur verklaarde zich onbevoegd voor 47 % van de ingediende klachten. Hiervoor baseerde ze zich o.a. op de lokaliseerbaarheid of de aangehaalde materie. Klachten die bijvoorbeeld de interne organisatie van een dienst of de opleidingsmogelijkheden van het personeel betreffen, kunnen niet behandeld worden omdat ze niet het taalgebruik van de diensten betreffen.

Wanneer de adjunct van de gouverneur zich onbevoegd verklaart om een bepaalde klacht te behandelen, wordt de klager in de mate van het mogelijke doorverwezen naar de ter zake bevoegde instantie. Dit gebeurde in meer dan de helft van de gevallen. Indien een doorverwijzing niet mogelijk is, wordt de klager in grote lijnen geïnformeerd waarom de adjunct van de gouverneur zijn dossier niet kan behandelen noch doorverwijzen.

Enkel voor de klachtendossiers waarvoor de adjunct van de gouverneur zich bevoegd verklaart, kan een volledig onderzoek worden opgestart en afgerond.

Voor 74 % van de gevallen verklaarde zij de klacht gegrond. Voor 61 % van deze gegronde klachten informeerde de betrokken dienst de adjunct van de gouverneur dat de situatie werd rechtgezet of werd een oplossing in het vooruitzicht gesteld. De betrokken klagers werden hiervan geïnformeerd.

Voor 26 % van de ingediende klachten kon geen inbreuk worden vastgesteld en handelde de betrokken overheid in overeenstemming met de taalwet bestuurszaken.

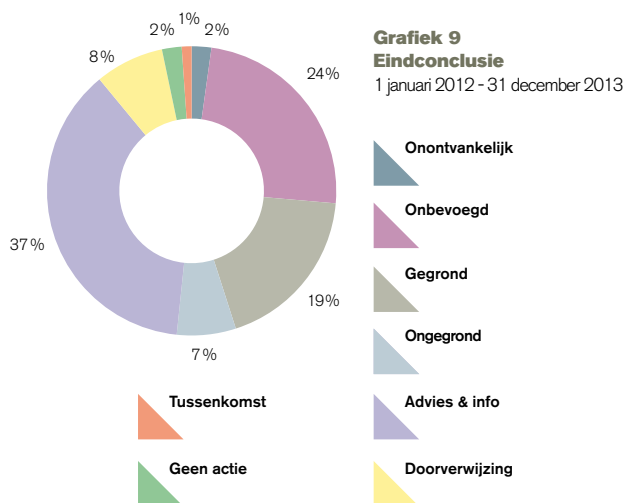
Afhandeling overige dossiers

Voor ongeveer 77 % van de andere dossiers (aangaande adviesaanvragen, vragen om informatie ...) kreeg de vraagsteller de nodige informatie, ofwel in de vorm van een uitgebreid advies waarbij de problematiek doorgaans werd benaderd vanuit verschillende invalshoeken, ofwel volstond een beknopte uitleg. Ook wanneer de vraag een materie betrof waarvoor de adjunct van de gouverneur niet bevoegd was en er niet kon worden doorverwezen naar een bevoegde instantie, ⁵⁸ ontving de vraagsteller een beknopte uitleg over de geldende regels. Ongeveer 16 % van de vraagstellers kon worden doorverwezen naar een ter zake bevoegde dienst. Een kleine 2 % van de dossiers kon worden afgehandeld na een tussenkomst vanwege de adjunct van de gouverneur. In 5 % van de dossiers werden geen verdere stappen ondernomen, o.a. omdat de burger niet meer reageerde op

58. Dit is bijvoorbeeld het geval voor feiten die onder de grondwettelijk gewaarborgde taalvrijheid vallen.

verdere vragen om informatie die het de dienst mogelijk moesten maken om een onderzoek op te starten.

Zo komen we uiteindelijk tot het volgende algemeen overzicht wat betreft de afronding van alle dossiers.

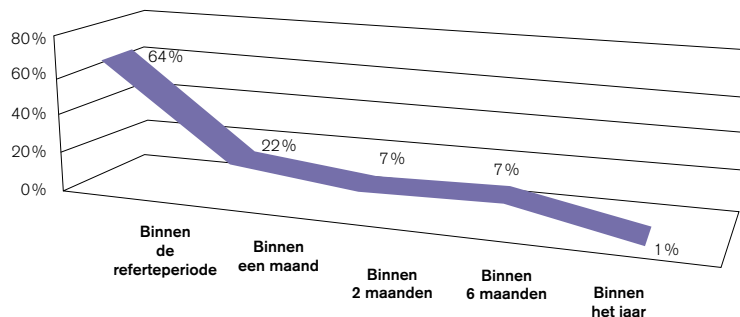
Indieningswijze en behandelingstermijnen

Net zoals de voorgaande jaren werd de meerderheid van de dossiers per e-mail ingediend (63%). Klachten en vragen om advies of informatie werden voor 23 % van de gevallen telefonisch ingediend. Opmerkelijk is dat amper 2 % van die vragen of klachten nog op de traditionele wijze, per brief, worden opgestuurd.

De adjunct van de gouverneur streeft ernaar de dossiers in de mate van het mogelijke binnen de 16 dagen af te ronden, een standaardbehandelingstermijn die de dienst zich heeft opgelegd. Deze refer-teperiode is uiteraard een richttermijn voor dossiers waarbij onmiddellijk alle gegevens beschikbaar zijn. Voor tal van dossiers moet er echter bijkomende informatie worden gevraagd ofwel bij de indiener, ofwel bij de betrokken overheidsdienst.

Tijdens de periode 2012-2013 kon 64 % van de dossiers worden afgehandeld binnen de richttermijn van 16 dagen. 22 % van de dossiers werd afgehandeld binnen de maand en 7 % binnen de 2 maanden. De resterende 8 % die meer tijd in beslag nam (7 % binnen de 6 maanden, 1 % binnen het jaar) waren zeer ingewikkelde dossiers of dossiers waar vlotte samenwerking met de betrokken partijen ontbrak.

Grafiek 10
Behandelingstermijnen

10. VEELGEBRUIKTE AFKORTINGEN EN VERWIJZINGEN

ERK	Europees Referentiekader voor moderne vreemde talen
Gw.	Belgische Grondwet
GwH	Grondwettelijk Hof
GWHI	Gewone wet tot hervorming der instellingen van 9 augustus 1980, <i>BS</i> 15 augustus 1980
Omzendbrief Keulen	Omzendbrief BA-2005/03 van 8 juli 2005 van de Vlaamse Regering betreffende het taalgebruik in de gemeente- en OCMW-besturen en in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden – Interpretatie en gevolgen van de arresten van de Raad van State van 23 december 2004, <i>BS</i> 8 augustus 2005
Omzendbrief Peeters	Omzendbrief BA 97/22 van 16 december 1997 over het taalgebruik in gemeentebesturen van het Nederlandse taalgebied
Onderwijstaalwet	Wet van 30 juli 1963 houdende de taalregeling in het onderwijs, <i>BS</i> 22 augustus 1963
RvS	Raad van State
SWT	Samengeordende Wetten op het gebruik van de Talen in bestuurszaken Deze wetten zijn terug te vinden in het KB van 18 juli 1966 betreffende de coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, <i>BS</i> 2 augustus 1966. Naar deze wetten wordt ook verwezen via 'taalwet bestuurszaken'.
Taalwet bestuurszaken	KB van 18 juli 1966 betreffende de coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, <i>BS</i> 2 augustus 1966 Zie ook SWT.
Taalwet gerechtszaken	Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, <i>BS</i> 22 juni 1935
VCT	Vaste Commissie voor Taaltoezicht

COLOFON

Vormgeving:

Blue Tattoo

Drukwerk:

Albe De Coker

Verantwoordelijke uitgever:

Valérie Flohimont,

Provincieplein 1 – 3010 Leuven

T. +32 (0)16 / 26 70 94

adjunct-gouverneur@vlaamsbrabant.be

www.adjunctvandegouverneur.be

*DIENST VAN DE ADJUNCT
VAN DE GOUVERNEUR*